EMANUEL

ONALE
VITT. EMANUELE
13
4 L
38
Digitized by Google

Ω r

12
4
9
25

Digitized by Google

Digitized by Google

1.4

HIPPOCRATIS
COI
APHORISMORVM
SECTIONES VII.

NICOLAO LEONICENO
VICENTINO
Interprete.

Acceſſit OCTAVA
ex
ANT. MVSÆ BRASAVOLI
Commentariis.

Cum gemino Aphoriſmorum, ac
Rerum Indice
FRANCISCI OGLERII.

Item

PROGNOSTICORVM
LIB. III.

Gulielmo Copo interprete.

Ad Vsum Petri Guelle Tridentini
Medicinae studentis Anno 1680

Patauij, Typis Pauli Frambotti 1649.
Superiorum Permiſſu.

IHS V

INDEX

APHORISMORVM

Qui ad Febres pertinent.

Seſt.	Aph.	Pag.
De Tertiana.		
3	21	21
4	43	31
	59	33
De Quartana.		
2	25	11
3	21	21
5	71	49
De Quotidiana.		
3	17	20
4	63	34
De Cauſone.		
3	21	21
4	54	33
	58	33
6	26	53

Sect.	Aph.	Pag.
De Febre Acuta.		
1	14	5
2	19	10
	23	11
3	7	18
	9	ib.
	11	19
4	37	30
	66	34
5	65	48
6	54	57
7	1	58
De Febrib. lōgis		
2	25	11
	28	12
3	16	20

Sect.	Aph.	Pag.
3	27	23
4	36	30
	44	31
	51	32
	53	ib.
5	65	48

De Febre Continua.

Sect.	Aph.	Pag.
3	21	21
4	43	31
	46	ib.
	47	32
	48	ib.
	49	ib.
	50	ib.
	56	33
7	65	66
	76	67
	75	ib.

De Febre Intermittente.

Sect.	Aph.	Pag.
1	11	4
	12	ib
4	30	29
	43	31
	59	33
	63	34

De ſudore in Febribus.

Sect.	Aph.	Pag.
1	12	4
4	36	30
	37	ib.
	56	33

De Rigore in Febribus.

Sect.	Aph.	Pag.
4	29	29
	46	31
	58	33
	63	34

De Conuulſione in Febribus.

Sect.	Aph.	Pag.
2	26	11
4	57	33
	66	34
	67	ib.
	68	ib.
5	71	49

De reliquis Symptomatib. Febrium.

Sect.	Aph.	Pag.
2	28	12
4	27	29
	31	ib.
	34	30
	35	ib.

Sect.	Aph.	Pag.	Sect.	Aph.	Pag.
	35	ib.		65	47
	44	31	6	26	35
	47	32		44	55
	48	ib.		50	56
	49	ib.		51	ib.
	50	ib.		54	57
	51	ib.	7	32	61
	52	ib.		38	62
	53	33		44	ib.
	54	ib.		53	64
	55	ib.		66	66
	60	ib.	De Victu Febricitantium.		
	62	39	1	11	4
	63	ib.		14	5
	65	ib.		16	ib.
	66	ib.		19	6
	67	ib.	4	17	27
	68	ib.		27	29
	69	ib.	5	65	47
	73	35	6	3	50
5	56	46	7	68	66

Aphoriſmi ad Morbos Particulares ſpectantes ordine à Raſi in 9. ad Almanſorem obſervato.

De Dolore Capitis.

Sect.	Aph.	Pag.
3	13	19
	17	20
	23	22
4	70	35
5	22	41
	28	42
	65	47
	69	48
6	10	51
	51	56
7	14	59

De Lethargo.

Sect.	Aph.	Pag.
3	30	25

De Apoplexia.

Sect.	Aph.	Pag.
2	42	14
3	16	20
	23	22
	31	24
6	57	57
7	59	65

De Melacholia.

Sect.	Aph.	Pag.
3	20	21
	22	22
4	9	26
6	11	51
	21	52
	23	53
	56	57
7	5	59

De Phrenitide.

Sect.	Aph.	Pag.
3	30	23
4	72	35
7	7	59

De Deſipientia.

Sect.	Aph.	Pag.
6	53	56
7	5	58
	7	59
	9	ib.
	10	ib.
	14	ib.
	18	60
	25	ib.

De

Sect.	Aph.	Pag.
De Delirio.		
2	2	8
De Morbo Comitiali.		
2	45	14
3	16	27
	20	21
	22	22
	29	43
5	7	39
De Affectibus Neruorum, & primò de Conuulſione.		
2	26	11
3	25	22
4	16	27
	57	33
	66	34
	67	ib.
	68	ib.
5	1	38
	2	ib.
	3	ib.
	4	ib.
	5	ib.
	21	40

Sect.	Aph.	Pag.
	22	41
	25	42
	57	46
	66	48
	71	49
6	39	54
	56	57
7	9	59
	10	ib.
	13	ib.
	18	60
	26	ib.
De Stupore.		
7	14	59
	41	62
De Affectibus oculorum.		
3	12	19
	14	ib.
	17	20
	31	24
4	49	32
	52	ib
6	31	53
	52	56
7	3	58
	47	63

Sect.	Aph.	Pag.
De Affectibus Aurium.		
3	5	18
	17	20
	21	21
	24	22
	31	24
4	31	29
	49	32
	60	33
6	10	51
De Affectibus Narium.		
2	40	15
5	13	19
	14	24
	20	21
	27	23
	31	24
4	25	29
	27	ib
	49	3[illegible]
	60	3[illegible]
	74	3[illegible]
5	33	4[illegible]
	60	4[illegible]
6	2	5[illegible]

Sect.	Aph.	Pag.
De Sternutatione.		
5	35	43
6	13	51
7	52	64
De Affectibus Oris, & Linguæ.		
3	21	21
	24	24
6	31	53
7	41	62
De Affectibus Dentium.		
3	25	22
4	53	33
De Affectibus Gingiuarum, & Labiorum.		
3	25	22
4	42	32
De Affectibus Gutturis.		
2	43	14
3	16	20

Sect.

Sect.	Aph.	Pag.
	20	21
	22	ib
4	34	30
	34	ib
5	10	39
6	37	54
7	61	65

De Affectibus Pectoris, & Pulmonis, & primò de Anhelitu.

Sect.	Aph.	Pag.
3	22	21
	23	22
	26	ib.
	30	23
	31	ib.
4	34	30
	50	32
	68	34

De Tuſſi.

Sect.	Aph.	Pag.
2	40	16
3	5	18
	13	19
	20	21
	24	22
	31	23
4	54	33

Sect.	Aph.	Pag.
5	24	41
6	35	54
	46	ib.
7	45	63

De Voce.

Sect.	Aph.	Pag.
2	40	13
5	5	43
6	51	56
7	59	65

De Sputo Sanguinis.

Sect.	Aph.	Pag.
3	29	23
4	25	29
5	13	39
6	9	59
4	15	ib.

De Pleuritide.

Sect.	Aph.	Pag.
1	12	4
3	23	22
5	8	39
	15	40
6	5	50
	16	52
	33	54
7	11	59

De Peripneumonia.

Sect.	Aph.	Pag.
3	23	22
5		30

Sect.	Aph.	Pag.
	30	23
6	16	52
7	11	59
	12	ib.

De Empyemate.

Sect.	Aph.	Pag.
5	8	39
	10	ib.
	15	40
7	45	63
	66	48
6	41	55
	39	62

De Phthiſi.

Sect.	Aph.	Pag.
3	13	19
	22	21
	29	23
4	8	26
5	9	39
	11	ib.
	12	ib.
	14	40
	15	ib.
	65	48

Sect.	Aph.	Pag.
7	12	51
6	16	59

De Affectibus Cordis.

Sect.	Aph.	Pag.
2	36	13
	41	14
4	17	27
	65	34
5	57	46
6	18	52
7	8	59

De Affectibus Mammarum

Sect.	Aph.	Pag.
5	37	43
	38	ib.
	39	ib.
	40	44
	50	45
	53	ib.
	54	ib.

De Affectibus Ventriculi.

Sect.	Aph.	Pag.
1	2	1
	15	5
4	65	34
6	7	51
	18	52

Sect.	Aph.	Pag.
7	23	60
	56	64

De Siti.

Sect.	Aph.	Pag.
2	11	9
4	19	28
	48	32
	54	33
5	27	42
	65	47

De Vomitu.

Sect.	Aph.	Pag.
1	2	1
3	21	21
	24	22
4	4	25
	6	26
	7	ib.
	8	ib.
	12	ib.
	13	27
	17	ib.
	18	ib.
	22	28
	25	29
5	32	43
6	15	52
	3	58
	8	59

Sect.	Aph.	Pag.
	10	ib.
	38	62
	73	67

De Singultu.

Sect.	Aph.	Pag.
5	3	38
	4	ib.
	59	46
9	13	51
	39	54
7	3	58
	10	59
	17	60
	42	63

De Affectibus Hypochondriorum.

Sect.	Aph.	Pag.
4	64	34
	73	35
5	65	47
6	40	55

De Affectibus Hepatis.

Sect.	Aph.	Pag.
5	59	46
6	18	52
	42	55
7	17	60
	48	63

Sect.	Aph.	Pag.
	53	64
	56	ib.
De Hydrope.		
3	22	21
4	11	26
6	8	51
	14	ib.
	27	53
	35	54
7	5	58
	56	64
De Icteritia.		
4	62	34
	64	ib.
5	73	49
6	42	55
De Affectibus Splenis.		
3	22	21
6	43	55
	48	56
De Profluuiis Alui.		
	14	9
3	16	20
	29	22
	30	23
4	21	28
	22	ib.
	23	ib.
	24	ib.
	26	29
	28	ib.
5	12	39
	14	ib.
	34	43
	66	65
6	3	50
	15	52
	16	ib.
	17	ib.
	32	54
	48	56
	52	ib.
7	5	58
	24	60
	30	61
	31	ib.
	79	68
	81	ib.
	83	ib.

De

Sect. Aph. Pag.

De Lienteria.

4 12 26
6 1 50
43 35
7 79 68

De Iliaca paſſione.

3 22 22
6 44 56
7 10 59

De Dolore Ventris.

1 2 1
4 11 26
66 34
6 7 51
7 23 60
27 ib.
40 62

De Affectibus Ani.

3 30 23
6 11 51
12 ib.
21 52

Sect. Aph. Pag.

De Affectibus Renum.

3 31 23
4 35 36
76 ib.
78 ib.
5 59 46
6 6 51
11 ib.
7 35 61
36 ib.
37 62

De Affectibus Veſicæ.

3 5 18
16 20
22 21
31 23
4 69 34
70 35
71 ib.
3 72 ib.
73 35
74 ib.
75 36
76 ib.
77 ib.
79 ib.

80

Sect.	Aph.	Pag.
	80	ib.
	81	ib.
5	22	41
	59	46
6	6	51
	18	52
	44	55
7	32	61.
	34	ib.
	35	ib
	40	62
	49	63
	53	64

De Affectibus Pudendorum.

3	21	21
5	22	41
	63	47
	64	ib.
6	19	52

De Affectibus Vteri.

3	12	19
	14	ib.
	28	23
4	1	25
5	22	41
	28	42

Sect.	Aph.	Pag.
	29	ib.
	30	ib.
	31	ib.
	32	43
	43	ib.
	34	ib.
	35	ib.
	36	ib.
	37	ib.
	38	ib.
	39	43
	41	44
	42	ib.
	43	ib.
	44	ib.
	45	ib.
	46	ib.
	47	45
	48	ib.
	49	ib.
	50	45
	51	ib.
	52	ib.
	53	ib.
	54	ib.
	55	46
	56	ib.
	57	ib.

58

Sect.	Aph.	Pag.
	58	ib.
	59	ib.
	60	ib.
	61	47
	62	ib.
6	29	55
7	28	61

De Affectibus Articulorum

Sect.	Aph.	Pag.
3	16	20
	20	21
	31	23
4	20	28

Sect.	Aph.	Pag.
	31	29
	44	31
	45	ib.
	74	35
5	25	42

Aphoriſmi ad Morbos, qui Externi dicuntur pertinentes, & ad Chirurgiam maximè.

Sect. Aph. Pag.

De Affectibus Capillorum.

Sect.	Aph.	Pag.
5	11	39
6	28	53
	34	54

De Puſtulis.

Sect.	Aph.	Pag.
6	20	52
6	31	54

De Tumoribus præter naturam.

Sect.	Aph.	Pag.
4	34	30
	35	ib.
5	25	42
	59	46
	67	48
	68	ib.
9	37	54
7	32	62

De Inflammatione.

Sect.	Aph.	Pag.
3	24	22
5	23	41
6	40	55

De Sphacelo, ſiue Gangræna.

7	51	64

De Eryſipelate.

5	23	41
	43	44
6	25	53
7	19	60
	20	ib.

De Herpete.

5	22	41

De Strumis.

3	26	22

De Cancro.

6	38	54

De Bubonibus.

4	55	33

De Tuberculis.

2	15	10
3	20	21
	26	22
4	44	30
	45	31

Sect.	Aph.	Pag.
	82	36
7	8	59
	58	65

De Verrucis.

3	26	22

De Vulneribus.

5	2	38
	67	48
6	18	52
	19	ib.

De Vlceribus.

3	20	21
	21	ib.
	24	22
4	75	36
5	20	40
	21	41
	22	ib.
	23	ib.
	66	48
6	4	50
	8	51
	43	55
7	22	60

De Fracturis Oſſium.

5	21	44

IN-

INDEX RERVM

IN APHORISMIS.

A

ABortus cauſa Pag. 45
Abſceſſus in conualeſcentib. 29
Abſceſſus in febribus 32
Abſciſſio oſſi, nerui, aut cartilaginis. 61
Abſtinentia in acceſſionibus 4
Acceſſiones febrium eadem hora repetentes quid ſignificent 29
Acceſſionum incrementa morbi indicant 4
Acetabula 44
Acutorum morborum prænunciationes parum tuta 10
Acuti morbi quando iudicentur 11
Acuti morbi eadem die purgandi 26
Acutorum morborum criſis 11
Adoleſcentum Victus 5
Adoleſcentum morbi 23
Aeſtas veriſimilis ſudorifica 18
Aeſtiua purgationes quales 25
Aeſtiui morbi 21
Aetatas quænam, quibus temporibus benè, maleue habeant 20

Aſſi-

Afficiendi loci index eſt dolor antecedens 30
Alimenti quantitas à tempore 6
Aluus in iuuentute humida, in ſenectute exſiccatur 10
Alui profluuium ſoluit vomitus ſpontaneus 52
Alui humectatio in febribus 29
Ambi dextra mulier non eſt 63
Angina tumor 54
Angina correptó rubor pectoris quid 63
Angina pluuioſo tempore fiunt 20
Angina mutatio 39
Anni tempora indicant acceſſiones & conſtitutiones morbi 4
Apoplexia fortis inſolubilis 14
Appetentia à morbo quid ſignificet 9
Aqua leniſſima qua 42
Aquilonia tempeſtatis incommoda 20
Ardentis Febris tremores quomodo ſoluantur 53
Arenoſa vrina quid indicent 36
Ars longa 1
Articulorum abſceſſus ob laſſitudinē 29
Articulorum dolores ex febribus longis 66
Athletarum habitus qualis 2
Auſtri incommoda. 18

Au-

Autumnus morbos acutiſſimos affert 18
Autumnus pluuioſus, & auſtralis poſt æſtatem contrariam qualis 19
Autumnus tabidis malus 18
Autumnus aquilonius & ſiccus poſt æſtatem contrariam qualis 19
Autumnales morbi qui 21
Autumnales morbi quando expectandi 17

B

Balbi ab alui profluuio maximè capiuntur. 54
Bibendi appetitus nocturnus quid ſignificet 42
Bilis nigræ ſigna 28
Bilis atra exiens quid ſignificet ib.
Biliosæ deiectiones ſurditate ſanantur 29
Bilis vomitus quando ſuperueniat 56
Bilioſa ſubſidentia quid ſignificent 61
Bubones in febribus quales 33
Bullæ ſubſiſtentes in vrinis quid ſignificent 61

C

Cecitatem quæ ſignificent 57
Calidum quibus vtile ſit, quibus noceat 40
Calidum quid efficiat 41
Calor iuuentutis, & pueritiæ qualis 5
Ca-

Calore innato abundantes qui 5
Calor in corpore quid portendat 30
Calor innatus hyeme plurimum eſt 5
Calculus morbus proprius puerorũ 22
Calvis magna varices non fiunt 54
Calui non fiunt eunuchi 53
Cancri occulti non curandi 54
Canis tempore purgatio qualis 26
Capillorum mictus vnde 36
Capillati qui fiant 53
Capitis ictus ante obſtupeſcentiam 59
Capitis dolor 35.47.51.
Capitis grauitatem quæ inducunt 42
Carnoſi quando, & quõ purgandi 26
Caro liuida quid indicet 58
Caruncula in vrina quod indicent 36
Cerebri præciſi nota 56
Cerebrum ſphace atum 64
Cerebrum diſciſſum, lethale 52
Cerebrum concuſſum mutos reddit 65
Cartilaginis diſciſſæ effectus 52
Cibi faſtidium in longa dyſenteria 50
Cibi faſtidium in morbo diuturno 58
Cibus nimius morbificus 10
Cibus hyeme copioſior exhibendus 5
Cibo impleri difficilius, quàm potu 9
Cibum appetentes, vel non appetentes in principijs morborum, quomodo ſe habeant in fine 12

Ci-

Cibo, & quiete humectantur corpora 27
Cibi inappetentia quid ſignificet 27
Cibo pluri uti corpora quomodo cognoſcamus 31
Cibus quomodo utilitatem, aut noxam pariat 66
Cicatrices quibus fieri debeant 55
Circuitus in febribus quid indicet 4
Colli perverſio lethalis 30
Collo tumor ſuperueniens anginam ſoluit 54
Colores deiectionum quales 28
Comitialis morbi mutatio 39
Conceptus ſigna 44.46
Conceptionis maris, aut fœminæ notæ 45
Conceptum impedientia 44
Conceptura mulier quomodo dignoſcatur ib.
Conceptus quibus denegetur, & permittatur 47
Concocta euacuanda 6
Conſueti labores tolerabiliores 35
Conſtitutiones anni quæ bonæ, aut malæ 20
Contraria contrariorum remedia 10
Conualeſcentium abſceſſus 29
Conuulſio à profluuio ſanguinis mala 39
Conuulſio ex elleboro lethalis 38
Conuulſio ex vulnere lethalis ib.
Conuulſio ex ſuperflua purgat. mala ib.

Con-

Conuulſioni febris ſuperueniens melior eſt, quam contra 11
Conuulſio ex ſomno, mala 34
Conuulſionis cauſa 54
Conuulſio in acutis febribus, mala 34
Conuulſionis præſagium 34.59.60
Conuulſio menſtruis ſuperueniens qualis 46
Conuulſione ſanantur quartana capti 49
Conuulſio ebrietati ſoperueniens 38
Cor diſciſſum lethale 51
Corpora impura non ſunt nutrienda 9
Corpora extenuata quõ nutriendi ib.
Corpora purganda fluida facito ib.
Corpora benè ſe habentia difficilè ferunt purgationes 13
Corpora febricantium quomodo tractanda 12
Corporis magnitudo, aut paruitas qualis 16
Corporis mutationis quid denotent 67
Corporib. humidis quid conueniat 65
Corruptionem quid ſequatur 68
Craſſi gracilibus citiùs pereunt 14
Creſcentia corpora qua 5
Craſſitudo quæ mala pariat 44
Criticorum dierum ratio 11
Criſis tempore quieſcendum 6
Criſim nox præcedens grauis 9

Cu.

Cutis ſqualor in morituris 43

D.

DEficiens animo ſine cauſa manifeſta repentè moritur 14
Deiectionum conſideratio 6.28.29 58.60.66.
Delirium 8.32
Dentium beneficio quid prænoſcatur 33
Dentitionis accidentia 22
Deſipientia 56.59
Diaria febris ex bubone tutior 33
Diarrhœa 52.61
Dierum criticorum ratio 11
Difficultas ſpirandi in continua febre lethalis 32
Difficultatem vrinæ quid iuuet 54
Diſtentione capti quõo indicentur 40
Doloris magnitudo conſideranda 50
Dolor alterum obſcurat 14
Dolores non ſentire delirium adeſſe indicio eſt 8
Dolores oculorum quid ſoluat 53
Dolor ventris 26.51
Dolores ſupra ſeptum tranſuerſum quomodo ſanandi 27
Dolore capitis quid proſit 51
Dolor circa ilium febre ſanatur 55
Dyſenteria 28.29.51.56.58.68
Dyſuria quo ſanetur præſidio 55.63

El-

Ellebero purgandi quomodo tractandi 27
Elleberus in ſanis eſt periculoſus, & quare ib.
Elleborus conuulſionem inducit 38
Empyema 34.53.63
Error in victu 3
Eryſipelas 41.53
Epileptici pueri quando ſanentur 14
Euacuatio rectè inſtituta qua 2
Euacuatio immodica periculoſa ib
Euacuationes non multitudine ſunt æſtimandæ 6
Euacuandum vſque ad animi deliquium quando 16
Euacuanda quomodo ducenda 7
Excretiones in febribus quales 31.67
Excrementorum mutationes quid efficiant 9
Excretiones conſideranda in ſanorum morbis 10
Excretiones celeriter fiunt in celeri nutritione ib.
Excrementa ſpumoſa in diarrhœa qualia 61
Exſolutiones 14
Experimentum periculoſum 1
Extenuationes quomodo reſtaurandæ 9

Exteriora frigida quid portendant 58
Extremis morbis extrema remedia 3
Extremorum partiũ frigus quid 58.60
F
Fames vtilis corporibus humidis 65
Famem vini potio ſoluit 10
Fames ſiccat 65
Fameſcentibus labor malus 10
Faſtidium cibi in morbis 58
Febris diaria ex bubone non mala 33
Febricitantium victus 5
Febris ſenum qualis ibid.
Febris ſuperueniens conuulſionis bonum 11
Fluxui muliebri ſuperueniens conuulſio malum 46
Fœcunda mulieres quæ 47
Frigidi incommoda 40.41
Frigus partium extremarum in febribus lethale 32
Frigus partium extremarum in morbis acutis. 58
Furores vere adueniunt 21
G
Geminos gerentis abortus 43
Gibbi ex aſthmate, aut tuſſi 55
Gracilium purgatio 26
Grauidarum purgatio 25.42

Grauida ſectio vena nocet 42
Grauida alui fluor obeſt 43
Grauida acutus morbus lethalis 42
Grauidis os vteri clauditur 45. 46
Grauidarum febres 46
Grauidarum menſtrua 47
Grauedines ſenum 13

H

HAbitus athletarum 2
Hæmorrhoides 51
Hepatis dolori febris adueniẽs bonũ 64
Hapar aqua plenum ibid.
Horror à ſudore non bonum 58
Hydropis ſolutio 51
Hydropi ſicco obnoxij 26
Hydropicorum vlcera 51
Hydropicis tuſſis ſuperueniens 54
Hieme per inferiora purgandum 25
Hypochondria ſuſpenſa murmurant 35
Hypochondriorum dolores ſine inflammatione febre ſuperueniente ſoluuntur 55

I

ICterici non ſunt ventoſi 49
Ictericia febri ſuperueniens 54
Icterus cum hepatis duritie 55
Ieiunium qui facilè ferant 4
Ileos 55
Ilia ſuſpenſa murmurantia 35

Il-

Ilium dolores ſine inflammatione febre ſoluuntur 55
Inanitio vaſorum 1
Incrementa circuituum 4
Indices, & intercidentes dies qui 11
Infantium morbi 22
Inſania ſoluitur varicibus, aut hæmorrhoidibus 52
Inteſtinorum vulnus lethale ib.
Inteſtinorum difficultas ab atra bile 28
Iuuenum morbi 23

L

LAborantem quies ſanat 14
Labores extremi 5
Lac mulieris quæ nec grauida eſt, nec peperit 43
Lac quibus conueniat, aut noceat 47
Lachryma non ſpontanea 32
Laſſitudo 8.14.29
Laterum dolores 22
Lentor dentium in febre 33
Lethargus 23
Leuitas inteſtinorum, ſeu lienteria 26. 50
Lienes magni autumno fiunt 21
Lienoſi 51
Linamentum 45
Lippitudinis ſolutio 52
Lippitudines quando fiant 21
Liuor carnis 58

Loca conferentia eligenda 6
Longi morbi ſigna 30.31
Lumbrici quando eueniant 22

M

Magnitudo corporis quibus utilis 16
Mammæ ſolidæ grauidarum 45
Maniæ ſolutio 52
Mares in dextro uteri latere concipiuntur 45
Medicamenta purgantia ſanos debilitant 13
Medicationes circa canem difficiles 26
Medicationum ſcopi 25
Medicari in valde acutis eadem die 26
Melancholia 48.51.53
Menſtrua 43
Mentis conſtantia in morbis 12
Mentis alienatio 58
Morbi extremi 3
Morbi alij ad alia tempora melius aut peius habent 17
Morbus peracutus 3
Morbus minùs periculoſus 13
Mouendum in principio morbi 12
Mutus ex ebrietate 38
Mutus ex dolore capitis 56
Mutationes in toto corpore 58

Mu-

Mutationes temporum morbos pariunt 17
Mutationes repentinæ periculoſæ 15

N

Nares humidiores 50
Natura ægri conſideranda 2
Nimium omne naturæ inimicum 15
Nephritidi Hæmorrhoides ſuperueniunt 51
Nubecula rubra in vrinis criſis indicium 55
Nutrientia velociter 10

O

Occaſio præceps 1
Oculorum dolores quæ ſoluant 53
Oculorum ſuſpectiones in dormientibus conſideranda 56
Oſſis exutio 60
Oſſis abſceſſus 68
Oſcitatio 64

P

Partem affectam indicant ſudor, calor, aut frigus 30
Peripneumonia alui profluuium ſuccedens malum 52
Peruerſiones partium in febre continua mala 32
Phlebotomia tempus 56

Phrenitis ex pulmonis inflammat 59
Phthiſis ib.
Pituit a inter ventriculum, & ſeptum tranſuerſum 64
Pleuritidem, & peripneumoniam conſequentia 52
Pluuioſæ tempeſtatis morbi 20
Podagra eunuchi non laborant 53
Podagra mulier non laborat ib.
Podagrici dolores quando infeſtent 57
Potu faciliùs implemur, quàm cibo 9
Prędictiones in Acutis parum tutæ 10
Profluuium ſanguinis ex vlcere 60
Pubertatis morbi 23
Puerorum podagra 53
Puerorum morbi 22
Pulmonis inflammatio 59
Purgandum in principio acutorum 7
Purganda ſunt in ſuperioribus morbis ſuperiora 27
Purgationem nimiam comitantia 38
Purgationis per inferiora ſigna 27
Purgandi tempus 56
Pua dum fit, dolores & febres accidunt 14
Puſtulę latę 51

Q

Qualitas purgationum 1
Qualitas victus 5

Quid-

Quantitas euacuationis quomodo eſtimanda 6
Quartanarij non capiuntur conuulſionibus 49
Quartanæ eſtiuæ, autumnales 21
Quæ, & quando medicanda 6
Quies laſſitudinem aufert 14

R

Raucedines in ſenibus, non concoquuntur 13
Reficiendorum agrorum modus 9
Reliquiæ morborum recidiuas faciunt ibi.
Remedia extrema extremis morbis optima 3
Remiſſio & intentio ſymptomatum ſine ratione 11
Renum, & veſicæ vitia 51
Repletio curatur euacuatione, & contra 10
Refrigerationes à parte poſteriore magis fiunt 48
Refrigerata quæ excalefacienda 40
Regius morbus 34.49
Rimedia non temerè mutanda 15
Riger 29.31.33
Ructus acidus in lienteria 50
Ruptiones quomodo ſoluantur 52

San-

Sanguinis è naribus fluor in muliere 43
Sanguinis miſtio 36
Sanguinis vomitus 62
Sanguinis in ventrem effuſio 52
Sanguis in mammis collectus quid notet 44
Sanguinem ſupra ferri malum 29
Satietas, & famas immodica 8
Secundarum prouocatio 45
Sedimenta vrinarum farinatea 61
Sedimenta bitioſa ibid.
Sedimenta diuulſa, ſeu diſtantia ibid.
Senum victus 4
Senum febres 5
Senus minus ægrotant, quam iuuenes 13
Senum morbi 23
Siccitates temporum febres excitant 18
Siccitates imbribus ſunt ſalubriores 20
Singultus à vomitu 58
Singultus cauſa 59
Singultus ex nimia purgatione 38. 62
Singultus in hepatis inflammatione 60
Singultus ex fluxu ſanguinis 38
Singultus ſuperueniens ſternutatio 52

Sitim ſomnu ſedast 42
Sitis in purgatione 28
Somnus delirium ſedans 8
Somnus, & vigilia immodica, mala ib.
Somni per hiemem longiſſimi 5
Spinæ dolores 62
Spiritus eſſendens in febribus 34
Spuma patientis pulmonis ſignum 39
Spumæ generatio 14
Sputum ſanguinis, & puris 59
Sputum ſanguinis ſpumoſi 39
Sterilitatis cognitio 44
Sternutamenti cauſa 64
Stillicidium vrinę 46
Stillicidium vrinę ſoluis vena ſectio 63
Strangulatio 30
Stupor linguę, aut alterius partis 62
Suauitas cibi ſalubris 13
Sudor frigidus in febribus 30
Sudor multus calidus, & frigidus 65
Sudores in febribus qui boni 30
Sudor particularis in morbo quid, ib.
Suffocatio 14
Suffocatio ab vtero leuatur ſternutatione 43
Suffitus aromatum 42
Supputationis terminus 62
Supputatio à ventris dolore 52. 60
Supputatio ex pleuritide 39. 40

Sup-

Suppulatorum vſtio, & ſectio 6
Suppuratio hepatis ib.
Suppurati, quibus pus vniuerſum effluxerit, moriuntur 53
Surditatis ſolutio in febribus 33
Surditas ſiſtit bilioſas deiectiones 29
Suſcepta iudicio non ſunt mutanda, etiamſi euentus non reſpondeat 15
Suſpiria luctuoſa in acutis mala 57
Symptomata in principio, & fine leuiora ſunt 12

T

TAbes quibus ætatibus fiat 39
Tabis mortalis ſigna ib.
Tabi alui profluuium ſuperueniens lethale ib.
Tabidi purgandi per inferiora 26
Tabidis lac conuenit 48
Tabidis autumnus malus 18
Temporibus ſuam temperiem ſeruantibus qui morbi fiant ib
Tenues grauidæ 44
Tertianæ exquiſitæ terminus, & circuitus 33
Tonſillæ 22
Tormina 26
Tremor in ardente febre 53
Tuberculi introrſum eruptio 59
Tubercula in fiſtula vrinaria 36

Tu-

Tumores in vlceribus 48
Tumores molles & crudi ib.
Tuſſes ſicca in febribus 33
Tuſſis hydropi ſuperueniens 54. 63
Turgentes humores 6.25

V

VAcuatio 2.10.15
Varix 52.54
Vena ſecanda vere 56.64
Ventris dolores 51.60
Ventres hyeme, & vere calidiſſimi 5
Ventriculi aſtus in febre quid. 34
Ventoſi ſeu flatuoſi 35
Ver ſaluberrimum 18
Verni morbi 21
Vertigo 20.27
Veſica affectus 52.66.67
Victus exquiſitus in ſanis periculoſus 2
Victus extremè tenuiſſimus morbis peracutis conuenit ibid.
Victus modus 3. 4
Victus tenuis in morbis longis periculoſus 3
Victus in ſtatu conueniens 4
Victu tenui agri leduntur 3
Victus humidus febrientibus confert 5
Vigilia ſenum propriè 24
Vigilias ſequitur conuulſio, & deſipientia 60

Vi-

Vinum famem tollit 10
Viri ad generandum cur inhabiles 47
Vita breuis 1
Vlcera annua 55
Vlceribus frigidum mordax 40
Vlcera in hydropicis non facile ſanantur 51
Vomentes facile vel difficile quomodo purgandi 26
Vomitus ſanguinis mulieris 43
Vomitus in ileo 59
Vomitus ſanguinis 62
Vrina grumoſa, & craſſe 34
Vrina iumentorum ſimiles 35
Vrina multa 37
Vrina albe, & perſpicue 35
Vrina ſanguinea, & ſquamoſa 36
Vteri durities 46
Vulnera non coaleſcentia 52
Vulnus interiorum partium ib.
Vulnera praua 48
Vulnera circum glabra. 50

APHO-

APHORISMORVM HIPPOCRATIS

Sectio I.

NICOLAO LEONICENO *Vicentino Interprete.*

APHOR. I.

VITA brevis, ars longa, occaſio præceps, experimentum periculoſum, iudicium difficile. Nec ſolum ſeipſum præſtare oportet opportuna facientem, ſed & ægrum, & aſſidentes, & exteriora.

2.

In perturbationibus ventris, & vomitibus *ſpontaneis, ſi talia purgentur qualia purgati oportet, confert, & leuiter ferunt; ſin minus, contra. Sic & vaſorum inanitio, ſi talis fiat qualis fieri debet,

conferr, & benè tolerant; ſin minus, contra. Inſpicere itaque oportet & regionem, & tempus, & ætatem, & morbos, in quibus conueniat, aut non.

3.

Habitus exercitatorum, qui ad ſummum bonitatis attingunt, periculoſi, ſi in extremo conſtiterint. neque enim poſſunt in eodem permanere, neque quieſcere. Cùm verò non quieſcant, neque poſſint proficere in melius, reliquum eſt igitur ut decidant in deterius. His de cauſis bonum habitum ſtatim ſoluere expedit, ut corpus rurſus nutriri incipiat. Neque compreſſiones ad extremum ducendæ. periculoſum enim. Sed qualis natura fuerit eius qui debet perferre, ad hoc ducere conuenit. Sic & euacuationes, quæ ad extremum deducunt, periculoſæ. & rurſus, refectiones, cum extremæ fuerint, periculoſæ.

4.

Victus tenuis, atque exquiſitus, in morbis quidem longis ſemper, in acutis verò, in quibus non conuenit, periculoſus. Et rurſus, qui ad extremum deuenit tenuitatis, grauis eſt. Nam & repletiones, quæ ad extremum deueniunt, graues ſunt.

In

5.

In tenui victu ægri delinquunt: quo fit, ut magis lædantur. Quicunq; enim error committitur magnus, major in hoc fit, quàm in paulò pleniori victu. propterea etiam ſanis periculoſus exiſtit valde, & conſtitutus tenuis, & exquiſitus victus, quoniam errores grauiùs ferunt. Ob hoc igitur tenuis victus, atque admodum exquiſitus, eo qui ſit paulò plenior, magis periculoſus.

6.

Extremis morbis extrema exquiſitè remedia optima ſunt.

7.

Vbi igitur morbus peracutus eſt, ſtatim extremos habet labores, & extremè tenuiſſimo victu utendum eſt. Vbi verò non, ſed pleniorem victum contingit adhibere, tantum cibi indulgendum eſt, quanto morbus extremis eſt mollior.

8.

Quando morbus in ſuo vigore conſtiterit, tunc victu tenuiſſimo utendum eſt.

9

Coniectari autem oportet, an æger cũ victu ſufficiat perdurare, donec morbus conſiſtat, & numquid prius ille deficiat, nec poſſit cum victu perdurare, vel morbus ante deficiat, atque hebeteſcat.

10.

Quibus igitur ſtatim morbus conſiſtit, his ſtatim tenuis victus adhibendus eſt ; quibus verò poſteriùs debet conſiſtere, his & ipſo conſiſtendi tempore, & parum ante illud cibus ſubtrahendus : priùs verò uberius agendum, ut æger ſufficiat.

11.

In acceſſionibus abſtinere oportet, nã cibum dare, nocuum eſt. & quibus per circuitum fiunt acceſſiones, in ipſa acceſſione abſtinere oportet.

12.

Acceſſiones verò, & conſtitutiones morbi indicabunt, & anni tempora, & circuituum ſucceſſiua incrementa, ſiue quotidie, ſiue alternis diebus, ſiue per maiora interualla fiant. ſed & ex his, quæ mox apparent, indicia ſumuntur, quemadmodum in morbo laterali, ſi circa initia ſtatim ſputum appareat, morbum breuiat; ſi verò poſtea appareat, producit. Et urinæ, & alui excrementa, & ſudores, quæcunque apparuerint, vel bonam morborum iudicationem, vel malã; vel breues, aut longos fore morbos oſtẽdunt:

13.

Senes facillimè ieiunium ferunt, ſecũdo loco qui ætatem conſiſtentem habent,

mi-

minùs adoleſcentes, omnium minimè pueri, præſertim qui inter ipſos ſunt viuidiores.

14.

Qui creſcunt, plurimum habent calidi innati: plurimo igitur egent alimento, alioquin corpus abſumitur. Senibus verò parū calidi innati ineſt, paucis proptereà fomitibus egent, quia à multis extinguuntur. Hanc etiam ob cauſam febres ſenibus non ſimiliter acutæ fiunt. frigidum enim eorum corpus.

15.

Ventres Hieme, & Vere natura calidiſſimi ſunt, & ſomni longiſſimi. quarè per ea tempora alimenta copioſiora ſunt exhibenda. Etenim tunc calor innatus plurimus eſt, unde & pluribus egēt alimentis. indicio ſunt ætates, & athletæ.

16.

Victus humidus febricitantibus omnibus confert, maximè verò pueris, & aliis, qui tali victu uti conſueuerunt.

17.

Et quibus ſemel, aut bis, & quibus plurane, an pauciora, & particulatim oporteat offerre, conſiderandum. Condonandum autem aliquid tempori, & regioni, & ætati, & conſuetudini.

18.

Aeſtate, & Autumno cibos difficilimè ferunt; hyeme, facilimè. Secundum locum Ver habet.

19.

His qui per circuitus acceſſiones habent, nihil dare oportet, neque cogere, ſed ſubtrahere adiectioni ante indicationes.

20.

Quæ iudicantur, & iudicata ſunt integrè, neque mouere, neque nouare aliquid, ſiue medicamentis, ſiue aliter irritando: ſed ſinere.

21.

Quæ ducere oportet, quò maximè natura vergit per loca conferentia, eò ducere conuenit.

22.

Concocta medicari, atque mouere, nō cruda, neque in principiis, modò non turgeant; plurima verò non turgent.

23.

Deiectiones nō multitudine ſunt æſtimandæ, ſed ſi talia dejiciantur qualia cōueniunt, & ægri facile tolerant. Atque, ubi uſque ad animi defectionem expedit ducere, faciendum, ſi æger poſſit tolerare.

24.

In acutis paſſionibus rarò, & in principiis medicinis purgantibus uti, & hoc cum præmeditatione faciendum.

25.

Si qualia oportet purgari purgentur, confert, & facilè ferunt: ſi contra, difficulter.

APHORISMORVM HIPPOCHRATIS

Sectio II.

APHOR. I.

IN quo morbo ſomnus laborem facit, mortale: ſi verò iuuat, non mortale.

2.

Vbi ſomnus delirium ſedat, bonum.

3.

Somnus, atque vigilia, utraque ſi modum exceſſerint, malum.

4.

Non ſatietas, non fames, neque aliud quicquam, quod modum naturæ exceſſerit, bonum.

5.

Spontaneæ laſſitudines, morbos prænunciant.

6.

Quicunque dolentes parte aliqua corporis, omninò dolorem non ſentiunt, his mens ægrotat.

Quæ

7.

Quæ longo tempore extenuantur corpora, lentè reficere oportet; quæ verò breui, breuiter.

8.

Si à morbo cibum aſſumens quis non corroboratur, pluri alimẽto corpus uti ſignificatur. quod ſi non aſſumenti cibum hoc accidat, ſcire oportet, quod indiget euacuatione.

9.

Corpora cùm quiſquam purgare voluerit, oportet fluida facere.

10.

Non pura corpora quantò plus nutries, tantò magis lædes.

11.

Facilius eſt impleri potu, quàm cibo.

12.

Quæ relinquuntur in morbis poſt iudicationem, recidiuas facere conſueuerunt.

13.

Quibuſcunque criſis, id eſt iudicatio fit, his nox grauis ante acceſſionem. Quę verò ſubſequitur, magna ex parte leuior exiſtit.

14.

In profluuiis alui mutationes excremẽtorum iuuant, niſi ad mala mutatio fiat.

Vinum famem tollit 10
Viri ad generandum cur inhabiles 47
Vita breuis 1
Vlcera annua 55
Vlceribus frigidum mordax 40
Vlcera in hydropicis non facile ſa-
nantur 51
Vomentes facile vel difficile quomo-
do purgandi 26
Vomitus ſanguinis mulieris 43
Vomitus in ileo 59
Vomitus ſanguinis 62
Vrina grumoſa, & craſſe 34
Vrina iumentorum ſimiles 35
Vrina multa 37
Vrina alba, & perſpicue 35
Vrina ſanguinea, & ſquamoſa 36
Vteri durities 46
Vulnera non coaleſcentia 52
Vulnus interiorum partium ib.
Vulnera praua 48
Vulnera circum glabra. 50

APHO-

APHORISMORVM HIPPOCRATIS

Sectio I.

NICOLAO LEONICENO *Vicentino Interprete.*

APHOR. I.

VITA brevis, ars longa, occaſio præceps, experimentum periculoſum, iudicium difficile. Nec ſolum ſeipſum præſtare oportet opportuna facientem, ſed & ægrum, & aſſidentes, & exteriora.

2.

In perturbationibus ventris, & vomitibus *ſpontaneis, ſi talia purgentur qualia purgati oportet, confert, & leuiter ferunt; ſin minus, contra. Sic & vaſorum inanitio, ſi talis fiat qualis fieri debet,

confert, & benè tolerant; ſin minus, contra. Inſpicere itaque oportet & regionem, & tempus, & ætatem, & morbos, in quibus conueniat, aut non.

3.

Habitus exercitatorum, qui ad ſummum bonitatis attingunt, periculoſi, ſi in extremo conſtiterint. neque enim poſſunt in eodem permanere, neque quieſcere. Cùm verò non quieſcant, neque poſſint proficere in melius, reliquum eſt igitur ut decidant in deterius. His de cauſis bonum habitum ſtatim ſoluere expedit, ut corpus rurſus nutriri incipiat. Neque compreſſiones ad extremum ducendæ. periculoſum enim. Sed qualis natura fuerit eius qui debet perferre, ad hoc ducere conuenit. Sic & euacuationes, quæ ad extremum deducunt, periculoſæ. & rurſus, refectiones, cum extremæ fuerint, periculoſæ.

4.

Victus tenuis, atque exquiſitus, in morbis quidem longis ſemper, in acutis verò, in quibus non conuenit, periculoſus. Et rurſus, qui ad extremum deuenit tenuitatis, grauis eſt. Nam & repletiones, quæ ad extremum deueniunt, graues ſunt.

In

5.

In tenui victu ægri delinquunt: quo fit, ut magis lædantur. Quicunq; enim error committitur magnus, maior in hoc fit, quàm in paulò pleniori victu, proptérea etiam ſanis periculoſus exiſtit valde, & conſtitutus tenuis, & exquiſitus victus, quoniam errores grauiùs ferunt. Ob hoc igitur tenuis victus, atque admodum exquiſitus, eo qui ſit paulò plenior, magis periculoſus.

6.

Extremis morbis extrema exquiſitè remedia optima ſunt.

7.

Vbi igitur morbus peracutus eſt, ſtatim extremos habet labores, & extremè tenuiſſimo victu utendum eſt. Vbi verò non, ſed pleniorem victum contingit adhibere, tantum cibi indulgendum eſt, quanto morbus extremis eſt mollior.

8.

Quando morbus in ſuo vigore conſtiterit, tunc victu tenuiſſimo utendum eſt.

9

Coniectari autem oportet, an æger cũ victu ſufficiat perdurare, donec morbus conſiſtat, & numquid prius ille deficiat, nec poſſit cum victu perdurare, vel morbus ante deficiat, atque hebeteſcat.

10.

Quibus igitur ſtatim morbus conſiſtit, his ſtatim tenuis victus adhibendus eſt; quibus verò poſteriùs debet conſiſtere, his & ipſo conſiſtendi tempore, & parum ante illud cibus ſubtrahendus: priùs verò uberius agendum, ut æger ſufficiat.

11.

In acceſſionibus abſtinere oportet. nã cibum dare, nocuum eſt. & quibus per circuitum fiunt acceſſiones, in ipſa acceſſione abſtinere oportet.

12.

Acceſſiones verò, & conſtitutiones morbi indicabunt, & anni tempora, & circuituum ſucceſſiua incrementa, ſiue quotidie, ſiue alternis diebus, ſiue per maiora interualla fiant. ſed & ex his, quæ mox apparent, indicia ſumuntur, quemadmodum in morbo laterali, ſi circa initia ſtatim ſputum appareat, morbum breuiat; ſi verò poſtea appareat, producit. Et urinæ, & alui excrementa, & ſudores, quæcunque apparuerint, vel bonam morborum iudicationem, vel malã; vel breues, aut longos fore morbos oſtẽdunt;

13.

Senes facillimè ieiunium ferunt, ſecũdo loco qui ætatem conſiſtentem habent, mi-

minùs adoleſcentes, omnium minimè pueri, præſertim qui inter ipſos ſunt viuidiores.

14.

Qui creſcunt, plurimum habent calidi innati: plurimo igitur egent alimento, alioquin corpus abſumitur. Senibus verò parũ calidi innati ineſt, paucis propterea fomitibus egent, quia à multis extinguuntur. Hanc etiam ob cauſam febres ſenibus non ſimiliter acutæ fiunt. frigidum enim eorum corpus.

15.

Ventres Hieme, & Vere natura calidiſſimi ſunt, & ſomni longiſſimi. quare per ea tempora alimenta copioſiora ſunt exhibenda. Etenim tunc calor innatus plurimus eſt, unde & pluribus egẽt alimentis. indicio ſunt ætates, & athletæ.

16.

Victus humidus febricitantibus omnibus confert, maximè verò pueris, & aliis, qui tali victu uti conſueuerunt.

17.

Et quibus ſemel, aut bis, & quibus plurane, an pauciora, & particulatim oporteat offerre, conſiderandum. Condonandum autem aliquid tempori, & regioni, & ætati, & conſuetudini.

18.

Aeſtate, & Autumno cibos difficilimè ferunt; hyeme, facilimè. Secundum locum Ver habet.

19.

His qui per circuitus acceſſiones habent, nihil dare oportet, neque cogere. ſed ſubtrahere adiectioni ante iudicationes.

20.

Quæ iudicantur, & iudicata ſunt integrè, neque mouere, neque nouare aliquid, ſiue medicamentis, ſiue aliter irritando: ſed ſinere.

21.

Quæ ducere oportet, quò maximè natura vergit per loca conferentia, eò ducere conuenit.

22.

Concocta medicari, atque mouere, nõ cruda, neque in principiis, modò non turgeant; plurima verò non turgent.

23.

Deiectiones nõ multitudine ſunt æſtimandæ, ſed ſi talia dejiciantur qualia cõueniunt, & ægri facile tolerant. Atque, ubi uſque ad animi defectionem expedit ducere, faciendum, ſi æger poſſit tolerare.

24.

In acutis paſſionibus rarò, & in principiis medicinis purgantibus uti, & hoc cum præmeditatione faciendum.

25.

Si qualia oportet purgari purgentur, confert, & facilè ferunt: ſi contra, difficulter.

APHORISMORVM HIPPOCHRATIS

Segtio II.

APHOR. I.

IN quo morbo ſomnus laborem facit, mortale: ſi verò iuuat, non mortale.

2.

Vbi ſomnus delirium ſedat, bonum.

3.

Somnus, atque vigilia, utraque ſi modum exceſſerint, malum.

4.

Non ſatietas, non fames, neque aliud quicquam, quod modum naturæ exceſſerit, bonum.

5.

Spontaneæ laſſitudines, morbos prænunciant.

6.

Quicunque dolentes parte aliqua corporis, omninò dolorem non ſentiunt, his mens ægrotat.

Quæ

7.

Quæ longo tempore extenuantur corpora, lentè reficere oportet; quæ verò breui, breuiter.

8.

Si à morbo cibum aſſumens quis non corroboratur, pluri alimẽto corpus uti ſignificatur. quod ſi non aſſumenti cibum hoc accidat, ſcire oportet, quod indiget euacuatione.

9.

Corpora cùm quiſquam purgare voluerit, oportet fluida facere.

10.

Non pura corpora quantò plus nutries, tantò magis lædes.

11.

Facilius eſt impleri potu, quàm cibo.

12.

Quæ relinquuntur in morbis poſt iudicationem, recidiuas facere conſueuerunt.

13.

Quibuſcunque criſis, id eſt iudicatio fit, his nox grauis ante acceſſionem. Quę verò ſubſequitur, magna ex parte leuior exiſtit.

14.

In profluuiis alui mutationes excremẽtorum iuuant, niſi ad mala mutatio fiat.

15.

Vbi fauces ægrotant, aut tubercula naſcuntur in corpore, excretiones inſpicere oportet. Nam ſi bilioſæ fuerint, corpus una ægrotat: ſi verò ſimiles ſanis, tutum eſt corpus nutrire.

16.

Vbi fames, laborandum non eſt.

17.

Vbi cibus præter naturam plus ingeſtus eſt, hic morbum facit: oſtendit autem ſanatio.

18.

Eorum quæ uniuerſim, & velociter nutriunt, veloces quoque fiunt excretiones.

19.

Acutorum morborum non omninò ſunt certæ prænunciationes, aut ſalutis aut mortis.

20.

Quibus iuuenibus adhuc aluus humecta eſt, his ſeneſcentibus exſiccatur. Quibus vero iuuenibus adhuc aluus ſicca eſt, his ſeneſcentibus humectatur.

21.

Famem thorexis (*id eſt, vini potio*) ſoluit.

22.

Quicunque morbi ex repletione fiunt,

curam

curat euacuatio. Et quicunque ex euacuatione, repletio: & aliorum contrarietas.

23.

Acuti morbi in quatuordecim diebus iudicantur.

24.

Septenorum quartus eſt index. Alterius ſeptimanæ octauus principium. Eſt autem & undecimus contemplabilis: Ipſe enim quartus eſt alterius ſeptimanæ. Rurſus verò, & decimus ſeptimus contemplabilis; ipſe ſiquidem quartus eſt à quartodecimo, ſeptimus verò ab undecimo.

25.

Aeſtiuæ quartanæ magna ex parte breues: Autumnales longæ, & maximè quæ hiemem attingunt.

26.

Febrem conuulſioni ſuperuenire melius eſt, quàm febri conuulſionem.

27.

His, qui non ex ratione leuiùs ſe habent, non oportet fidere, neque multum formidare mala, quæ præter rationem eueniunt. Plurima enim talia ſtabilia non ſunt, neque multum durare, & permanere conſueuere.

28.

Febricitantium non omninò leuiter, permanere corpus, & nihil minui, vel etiam plus, quam ratio poſtulat, contabeſcere, malum. Hoc enim morbi longitudinem; hoc verò imbecillitatem ſignificat.

29.

Quum morbi inchoant, ſi quid mouendum videtur, moue: quum verò conſiſtunt, ac vigent, melius eſt quietem habere.

30.

Circa initia, & fines, omnia imbecilliora; quum verò conſiſtunt, fortiora.

31.

Eius, qui ex ægritudine benè cibatur, nihil proficere corpus, malum.

32.

Omnes ferè, qui malè ſe habent circa initia, benè cibati, neque quicquam proficientes, circa finem rurſus cibum non appetunt: qui verò circa initia cibum valdè non appetunt, poſtea benè appetentes, ij melius euadunt.

33.

In quouis morbo mente conſtare, & benè ſe habere ad illa quæ offeruntur, bonum; contrarium verò malum.

34.

In morbis minùs periclitantur, quorum naturæ, aut ætati, aut habitui, aut tempori magis congruit morbus, quàm quibus ſecundum nihil iſtorum cõgruit.

35.

In quouis morbo partes ad umbilicum & imum ventrem attinentes craſſitudinem habere, melius eſt; multum vero extenuari & contabeſcere, prauum. Sed hoc quoque ad inferiores purgationes, periculoſum.

36.

Qui ſalubritatem corporis habent, cum per medicamenta purgantur, cito exſoluuntur; & qui prauo utuntur cibo.

37.

Qui bene ſe habent corpore, difficulter ferunt medicationes.

38.

Parum deterior potus & cibus, ſuauior autem, melioribus quidem, ſed minùs ſuauibus, eſt præferendus.

39.

Senes iuuenibus magna ex parte ęgrotant minus. Qui vero morbo ipſis accidunt longi, maxima ex parte comitantur ad mortem.

40.

Raucedines, & grauedines in valdè ſe-

ſenibus coctionem non admittunt.

41.

Qui frequenter ac fortiter abſque cauſa manifeſta exſoluuntur, derepente moriuntur.

42.

Soluere Apoplexiam quidem fortem impoſſibile: debilem vero, non facile.

43.

Qui ſtrangulantur, ac diſſoluuntur, nondum vero mortui ſunt, non referuntur quibus ſpuma circa os fuerit.

44.

Qui natura admodum craſſi ſunt citius intereunt, quàm qui graciles.

45.

Quicunque iuuenes morbo comitiali laborant, mutatione maximè ætatis, & temporum, & locorum, & victuum quoque liberantur.

46.

Duobus doloribus ſimul non eundem locum infeſtantibus, vehementior alterum obſcurat.

47.

Dum pus conficitur, dolores, ac febres accidunt magis, quàm iam cõfecto.

48.

In omni corporis motu, ubi laborare cœperit, quies ſtatim laſſitudines aufert.

Qui

49.

Qui conſueti ſolitos labores ferre, etſi fuerint imbecilles, & ſenes, non conſuetis fortibus atque iuuenibus faciliùs ferunt.

50.

Quæ ex lõgo tempore conſueta ſunt, etſi deteriora ſunt, inſuetis minùs moleſtare ſolent. Oportet igitur ad inſueta permutari.

51.

Plurimum atque repentè euacuare, vel replere, calefacere, vel refrigerare, ſiue quouis alio modo corpus mouere, periculoſum: quoniam omne nimium eſt naturæ inimicum: ſed quod paulatim fit, tutum eſt, tum aliàs, tum quum ab altero ad alterum tranſitus fit.

52.

Omnia ſecundum rationem facienti, ſi non ſuccedat ſecundum rationem, non eſt tranſeundum ad aliud, ſtante eo quod à principio viſum eſt.

53.

Quicunque aluos humidas habent, ſi quidem iuuenes fuerint, meliùs degunt his qui ſiccas habent. Ad ſenectam verò deteriùs degunt: nam ſeneſcentibus magna ex parte exſiccantur.

54.

Magnitudo corporis iuuentę quidem, nec indecens, nec illiberabilis: ſenectæ verò inutilis, & deterior paruitate.

APHORISMORVM HIPPOCHRATIS

Sectio III.

Aphor. I.

MVtationes temporum potiſſimùm pariunt morbos: & in quibuſdam temporibus magnæ mutationes, aut frigoris, aut caloris, & alia pro ratione, eodem modo.

2.

Naturarum hæ quidem ad ætatem, hæ verò ad hiemem benè, maleue ſe habent.

3.

Morbi quoque alii ad alia benè, vel malè ſe habent, & quædam ætates ad tempora, & loca, & victus genera.

4.

In temporibus, quando eadem die modò calor, modò frigus fit, autumnales morbos exſpectare oportet.

Au-

5.

Auſtri auditum hebetantes, caliginoſi, caput grauantes, pigri, diſſoluentes. Quando huiuſcemodi tempeſtas præualuerit, talia in morbis patiuntur. At, ſi Aquilonia fuerit, tuſſes, fauces, alui duræ, difficultates urinæ, horrores, coſtarum dolores, & pectoris. Quando hæc tempeſtas præualuerit, talia in morbis exſpectare oportet.

6.

Quando æſtas fit veri ſimilis, ſudores in febribus multos exſpectare oportet.

7.

In ſiccitatibus febres acutæ fiunt, & ſi annus magna ex parte talis fuerit, qualem fecerit conſtitutionem, tales magna ex parte morbos oportet exſpectare.

8.

In conſtantibus temporibus quum tempeſtiuè tempeſtiua redduntur, morbi cõſtantes, & boni iudicii fiunt. In inconſtantibus autem, inconſtantes, & mali iudicii.

9.

Autumno morbi acutiſſimi, atq; exitiales, maxima ex parte. Ver autem ſaluberrimum, & minimè exitiale.

10.

Autumnus tabidis malus.

De-

11.

De temporibus autem, ſi quidē hiems ſicca & aquilonia fuerit, ver autem pluuioſum, & auſtrale, neceſſe eſt æſtate febres acutas fieri, & lippitudines, (*Græci ophthalmias vocant*) & inteſtinorum difficultates, præcipuè verò mulieribus, & viris qui natura ſunt humidiores.

12.

Si verò hiems, auſtralis, & pluuioſa, & ſerena fuerit, ver autem ſiccum, & aquilonium, mulieres, quibus partus ad ver ineſt, ex quacunque occaſione abortiunt; quæ verò parient, imbecilles & morbidos infantes pariunt: quare vel ſtatim intereunt, vel tenues, & valetudinarii viuunt. Cæteris verò mortalibus difficultates inteſtinorum, & lippitudines ſiccæ fiunt. Senioribus autem diſtillationes, quæ citò interiment.

13.

Si verò æſtas ſicca fuerit, & aquilonia, autumnus verò *pluuioſus*, & auſtralis, dolores capitis ad hyemem fiunt, & tuſſes, raucedines, atque grauedines; quibuſdam autem & tabes.

14.

Si verò aquilonius, & ſiccus, his qui naturam habent humidiorem, & mulieribus conferet: reliquis autem erunt lippitu-

pitudines ſiccæ, & febres acutæ, & grauedines, nonnullis vero & atræ biles.

15.

Ex anni autem conſtitutionibus, quod in totum dixerim, ſiccitates imbribus sũt ſalubriores, & minùs mortiferæ.

16.

Morbi in pluuiarum multitudine magna ex parte fiunt febres longæ, alui profluuia, putredines, morbi comitiales, & attoniti (*quos apoplexias Græci vocant*) & anginæ. In ſiccitatibus autem, tabitudines, lippitudines, articulorum morbi, ſtillicidia urinæ, & difficultates inteſtinorum.

17.

Quotidianæ autem conſtitutiones; Aquiloniæ quidem corpora denſant, & benè firma, & benè mobilia, coloratiora, & meliùs audientia faciunt, & aluos exſiccant, oculos mordent, &, ſi pectus dolor aliquis prius obſederit, dolorem augent. Auſtrinæ diſſoluunt corpora, & humectant, auditum obtundunt, capita aggrauant, & vertigines faciunt, oculis atque corporibus difficilem motum præſtant, & aluos humectant.

18.

Per tempora anni, vere quidem, & prima æſtate pueri, & qui hos ſequuntur

æta-

ætate, optimè degunt, & ſani ſunt maximè. Aeſtate, verò, & Autumno, uſque ad aliquid ſenes: reliquum, autumno, & hieme, qui mediam ætatem habent.

19.

Morbi omnes quidem in omnibus tẽporibus fiunt, quidam verò magis in quibuſdam ipſorum & fiunt & excitantur.

20.

Vere etenim furores, & atræ biles, & morbi comitiales, & profluuia ſanguinis, & anginæ, & grauedines, & raucedines & lepræ, & tuſſes, & impetigines, & vitiligines, & puſtulæ ulceroſæ plurimæ, & tubercula, & articulorum morbi.

21.

Aeſtate autem nonnulli horum, & febres continuæ, & ardentes, & tertianæ febres plurimæ, & quartanæ, & vomitus, & alui profluuia, & lippitudines, & aurium dolores, & oris ulcerationes, & genitalium putredines, & ſudamina.

22.

Autumno verò, & multi æſtiui morbi fiunt, & febres quartanæ, & erraticæ, & lienes, & aquæ inter cutem, & tabes, & ſtillicidia urinæ, & difficultates inteſtinorum, & læuitates inteſtinorum, & coxendicum dolores, & anginæ, & anhelationes, (*quas Græci aſthmata vocant*) ilei,

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ilei, morbi comitiales, furores, atræ biſes.

23.

Hieme verò, morbi laterales, & pulmonis inflammationes, grauedines, atq; raucedines, tuſſes, dolores pectoris, & laterum, atque lumborum, capitis dolores, vertigines, & apoplexiæ.

24.

In ætatibus autem talia contingunt paruis, & nuper natis puerulis; oris ulcera (*quæ Aphtha vocantur*) vomitus, tuſſes, vigiliæ, pauores, umbilici inflammationes, aurium humiditates.

25.

In progreſſu verò quum iam dentire incipiunt, gingiuarum prurigines, febres, conuulſiones, alui profluuia, & maximè quum caninos edunt dentes; & his præſertim pueris, qui craſſiſſimi ſunt, & aluos duras habent.

26.

Quum verò iam magis adoleuerint, tonſillæ, & vertebræ quæ in occipitio ad interiora luxationes, crebri anhelitus, (*quos Græci aſthmata vocant*) calculi, lumbrici rotundi, aſcarides, verrucæ, (*quas Græci acrochordonas vocant*) ſatyriæ, ſtranguriæ, ſtrumæ, & alia tubercula, ſed præcipue antedicta.

Gran-

27.

Grandioribus autem, & iam accedentibus ad pubertatem plurima ex his, & febres diuturnæ magis, & ex naribus profluuia ſanguinis.

28.

Plurimæ autem paſſiones puerulis iudicantur, nonnullæ quidem in quadraginta diebus, nonnullæ in ſeptem menſibus, nonnullæ verò in annis ſeptem, quædam verò iam ad pubem accedentibus. quæ verò permanſerint, nec in pubertate finierint, puerulis, aut fœminis quum menſtrua erumpunt, conſeneſcere conſueuerunt.

29.

Adoleſcentibus autem ſanguinis ſpuitiones, tabes, febres acutæ, morbus comitialis, & alii, ſed præcipuè, ante dicti.

30.

Vltra hanc ætatem aſthmata, (*id eſt, crebri anhelitus*) morbi laterales, pulmonis inflãmationes, lethargi, phrenitides, ardores, diuturna profluuia, choleræ, difficultates inteſtinorum, læuitates inteſtinorum, hæmorrhoides.

31.

Senibus ſpirandi difficultates, deſtillationes cum tuſſi, urinæ ſtillicidia, urinæ difficultates, articulorum dolores, renum

paſ-

paſſiones; vertigines, apoplexiæ, mali habitus, pruritus totius corporis, vigiliæ, alui, oculorum, & narium humiditates, viſus obtuſus, glaucedines, auditus graues.

APHO-

APHORISMORVM HIPPOCRATIS

SECTIO IV.

APHOR. I.

VTero gerentes ſunt medicandæ, ſi materia turget quatro menſe & uſque ad ſeptimum; ſed hæ minus. Iuniora autem & ſeniora vereri oportet.

2.

In medicationibus talia educere è corpore, qualia & ſponte prodeuntia, utile: quæ verò contrario modo prodeunt, cohibere oportet.

3.

Si qualia oportet purgari, purgentur, confert, & leuiter ferunt: Contraria verò, grauiter.

4.

Medicari æſtate ſuperiores magis, hyeme verò inferiores.

5

Sub cane,& ante canem, difficiles ſunt medicationes.

6.

Graciles, & facilè vomentes, purgare ſuperiùs, cauentes hiemem.

7.

Vomentes verò difficulter, & mediocriter bene carnoſos, per inferiora, cauentes æſtatem.

8.

Tabidos verò, cauentes ad ſuperiora purgationes.

9.

Melancholicos pleniùs inferiores, eadem ratione contraria apponentes.

10.

Medicari in valdè acutis; ſi materia turget, eadem die. Tardare enim in talibus malum eſt.

11.

Quibus tormina, & circa vmbilicum dolores, & lumborum dolor, qui neque a medicamento, neque aliter ſoluitur, in aquam inter cutem ſiccam firmatur.

12.

Quorum alij inteſtinorum læuitate laborant, hyberno tempore ſupra purgagari, malùm.

13.

Ad helleboros qui non facile ſupra purgantur, eorum corpora ante potionem pluri cibo, atque quiete humectanda ſunt.

14.

Quum biberit quis helloborum, ad motiones quidem corporum ducere magis, ad ſomnos verò atque quietem, minus. Indicat autem nauigatio, turbari motione corpus.

15.

Quum volueris magis ducere helleborum, moue corpus; quum verò ſiſtere, ſomnum facito, & non moueto.

16.

Carnes ſanas habentibus, helleborus periculoſus. Facit enim conuulſionem.

17.

Si quis febrem non habens, abſtineat à cibo, & cordis morſum, & tenebricoſam Vertiginem patitur, & oris amaritudinem ſentit; purgatione indigere per ſuperiora ſignificat.

18.

Supra ſeptem tranſuerſum dolores, purgatione indigere per ſuperiora ſignificant. Quicunque verò inferiora moleſtant, per inferiora.

19.

Qui in medicamentis purgati non ſitiunt, non quieſcunt priuſquam ſitiant.

20.

Non febricitantibus ſi tormina acciderint,& genuum grauitas,& lumborum dolor, purgari inferius oportere ſignificatur.

21.

Deiectiones nigræ, qualis eſt ſanguis niger, ſponte venientes, ſiue cum febre, ſiue ſine febre, peſſimæ; & quantò colores magis praui fuerint plures, peius; cum medicamento verò meliùs,& quantò colores plures non praui.

22.

Morbis quibuslibet incipientibus ſi atra bilis, vel ſupra, vel infra exierit, letale.

23.

Quibuſcunque ex morbis acutis, aut diuturnis, vel ex vulneribus, ſiue quovis alio modo extenuatis,nigra bilis, ſiue uti ſanguis niger deſubter exierit, poſtridie moriuntur.

24.

Difficultas inteſtinorum,ſi ab atra bile inceperit,letalis eſt.

San-

25.

Sanguis quidem ſupra, qualiſcunque fuerit, malum; infrà autem, nigra deiecta, bonum eſt.

26.

A difficultate inteſtinorum habito, ſi veluti carunculæ exeant, letale eſt.

27.

Quibus in febribus ſanguinis fluxerit multitudo, quacunque ex parte; quum reficiuntur, alui his humectantur.

28.

Quibusilioſæ deiectiones ſuperueniente ſurditate ceſſant; & quibus ſurditas, ſuperuenientibus bilioſis diectionibus ceſſat.

29.

Quibus in febribus ſexto die rigores fiunt, difficile iudicium ſequitur.

30.

Quibuſcunque acceſſiones fiunt, quacunque hora febris demiſerit, ſi eadem cras occupauerit, iudiciū habēt difficile.

31.

Laſſitudinem habentibus in febribus, in articulos, & circa maxillas potiſſimum abſceſſus fiunt.

32.

Quibuſcunque reſurgentibus ex morbis, ſi quid laborauerit, hic fiunt abſceſſus.

33.

Sed ſi ante morbum aliqua parte doluerit, hic morbus firmatur.

34.

Si a febre habito tumore non exiſtente in faucibus, ſtrangulatio repente ſuperuenerit, letale.

35.

Si a febre habito collum peruertitur & vix poteſt deuorare, ſine ullo tumore, letale eſt.

35.

Sudores febricitanti ſi inceperint boni, & tertio die, & quinto, & ſeptimo, & nono, & undecimo, & quartodecimo, & ſeptimodecimo, & vigeſimo, & vigeſimoſeptimo, & trigeſimoquarto. Hi enim ſudores iudicant morbos. Qui verò non ita fiunt, laborem ſignificant, & morbi longitudinem, & recidiuam.

37.

Frigidi ſudores, cum acuta quidem febre, mortem; cum mitiori autem, longitudinem morbi ſignificant.

38.

Qua parte corporis ſudor eſt, ibi ſignificat morbum.

39.

Et qua parte corporis calor, aut frigus, ibi morbus.

Et,

40.

Et, ubi in toto corpore mutationes,&, ſi corpus refrigeretur, vel rurſus calefiat, vel calor alter ex altero fiat, longitudinem morbi ſignificat.

41.

Sudor multus ex ſomno factus abſq; cauſa manifeſta, corpus uti pluri cibo ſignificat. Si verò cibum non accipienti hoc accidat, ſcire oportet quòd euacuatione corpus indiget.

42.

Sudor multus frigidus vel calidus, ſemper fluens, frigidus magis, calidus minus, ſignificat morbum.

43.

Febres quæcunque non intermittentes tertia die fortiores fiunt, magis periculoſæ. Quocunque autem modo intermiſerint, periculum abeſſe ſignificatur.

44.

Quibus febres longæ, his tubercula, vel labores in articulis fiunt.

45.

Quibus tubercula, vel in articulis labores fiunt; hi pluribus utuntur cibis.

46.

Si rigor incidat febre non deficiente, ægro iam debili, letale eſt.

47.

Exſcreationes in febribus non intermittentibus, liuidæ, cruentæ, fœtidæ, & bilioſæ, omnes malæ; & ſi benè exeunt, ſiue per alui excretionem, ſiue per urinas, bonæ. ſi verò non aliquid eorum quæ iuuant per hæc loca excernitur, malum.

48.

In febribus non intermittentibus, ſi partes exteriores frigidæ, interiores urũtur, & ſitim habeat, lethale eſt.

49.

In febre non intermittente, ſi labrum, vel oculus, vel naſus, vel ſupercilium peruertatur, vel non videat, vel non audiat, iam debili exiſtente corpore, quicquid horum euenerit, mors proxima eſt.

50.

Vbi in febre non intermittente difficultas ſpirandi, & delirium acciderit, letale.

51.

In febribus, abſceſſus qui ad primas iudicationes non ſoluuntur, longitudinem morbi ſignificant.

52.

Quicunque in febribus, vel in aliis morbis ſponte illachrymant, nihil abſurdum; qui verò non ſponte, abſurdius.

Qui-

53.

Quibus circa dentes in febribus quidam lentores naſcuntur, his fortes fiunt febres.

54.

Quibus plurimum ſiccæ tuſſes leuiter irritantes in febribus ardentibus fiunt, non multum ſiti infeſtantur.

55.

Ex bubonibus febres omnes malæ, præter diarias.

56.

Febricitanti ſudor ſuperueniens, febre non deficiente, malum. prorogatur enim morbus, & multam ſignificat humiditatem.

57.

Qui à conuulſione, aut diſtentione neruorum tenetur, febre ſuperueniente liberatur.

58.

A febre ardente habito, rigore ſuperueniente, ſolutio.

59.

Tertiana exquiſita ſeptenis circuitibus, quod longiſſimum eſt, iudicatur.

60.

Quibus in febribus aures obſurduerunt, ſanguis ex naribus fluens, aut aluus turbata, ſoluit morbum.

61.

Febricitantem niſi diebus imparibus febris reliquerit, ſolet recidiuare.

62.

Quibus in febribus morbus regius ante diem ſeptimum accidit, malum.

63.

Quibus in febribus quotidie rigores fiunt, quotidie febres ſoluuntur.

64.

Quibus in febribus morbus regius ſeptimo, vel nono, vel undecimo, vel quartodecimo ſuperuenerit, bonum; niſi dextrum ilium obduruerit. ſi verò non, non bonum.

65.

In febribus circa ventriculum, & fortis æſtus, & cordis morſus, vel dolor, malum.

66.

In acutis febribus conuulſiones, & circa viſcera dolores fortes, malum.

67.

In febribus, ex ſomnis timores, vel conuulſiones, malum.

68.

In febribus ſpiritus offendens, malum. conuulſionem enim ſignificat.

69.

Quibus urinæ craſſæ, grumoſæ, paucæ,

cæ, non ſine febre, multitudo veniens ex his tenuis iuuat; præcipue verò tales veniunt, quibus ab initio vel breui ſedimen ineſt.

70.

Quibus urinæ perturbatæ, quales ſunt iumentorum, his dolor capitis vel adeſt, vel aderit.

71.

Quibus ſeptima iudicatur, his nubeculam habet quarta die urina rubeam, & alia ex ratione.

72.

Quibus urinæ albæ, & perſpicuæ, malæ, preſertim ſi in phreniticis appareant.

73.

Quibus ilia ſuſpenſa murmurant, lũborum dolore ſuperueniente, his alui humectantur, niſi flatus erumpant, aut urinæ multitudo proueniat; hæc verò in febribus.

74.

Quibus ſperatur abſceſſum futurum ad articulos, liberat ab abſceſſu urina multa, craſſa, & alba facta, qualis in laſſitudinariis febribus quarto die quibuſdam incipit fieri. Si vero etiam ex naribus fluxerit ſanguis, breui admodum ſolutio fit.

75.

Si ſanguinem, aut pus mingat; aut renum, aut veſicæ exulcerationem ſignificat.

76.

Quibus in urina craſſa exiſtente, carunculæ paruæ, aut veluti capilli unà exeunt, his à renibus excernitur.

77.

Quibus in urina craſſa, furfurea quædam ſimul exeunt, his veſica ſcabie laborat.

78.

Quicunque ſponte ſanguinem mingunt, his à renibus venulam ruptam ſignificatur.

79.

Quibus in urinis arenoſa ſubſiſtunt, his veſica laborat calculo.

80.

Si ſanguinem mingant, aut grumos, vel ſtillicidium urinæ habeant, & dolor in imum incidat ventrem; & pectinem, & femen; circa veſicam labor eſt.

81.

Si ſanguinem aut pus minxerit, aut ſquamulas, & grauis odor adſit, veſicæ exulcerationem ſignificat.

82.

Quibus in urinaria fiſtula tubercula

na-

naſcuntur; his ſuppuratione facta, & eruptione, ſolutio.

84.

Mictio noctu plurima facta, paruam ſignificat deiectionem.

APHORISMORVM HIPPOCRATIS

Sectio V.

Aphor. I.

Conuulſio ex helleboro, letalis eſt.

2.

Conuulſio ex vulnere, letalis eſt.

3.

Vbi ſanguis plurimus fluxerit, ſingultus, aut conuulſio ſuperueniens, malum.

4.

Ex ſuperflua purgatione, conuulſio, aut ſingultus ſuperueniens, malum.

5.

Si ebrius quiſpiam repente obmutuerit, conuulſus moritur, niſi febre corripiatur, aut ubi ad horam peruenerit qua ſoluuntur crapulæ vocem recuperet.

6.

Quicunque à diſtentione corripiuntur, in quatuor diebus pereunt; ſi verò has effugerint, ſani fiunt.

Qui-

7.

Quibuſcunque morbi comitiales fiũt, ante pubertatem mutationem accipiunt: quibuſcunque autem vigeſimo quinto, commoriuntur.

8.

Quicunque morbo laterali laborantes in quatuordecim diebus non repurgantur, hi ad ſuppurationem vertuntur.

9.

Tabes fiunt maximè ætatibus, à decimooctauo uſque ad trigeſimum quintũ.

10.

Quicunque ab angina liberantur, his ad pulmonem vertitur, & in ſeptem diebus pereunt; ſi verò has effugerint, ſuppurantur.

11.

Qui tabe moleſtantur, ſi ſputum quod extuſſiunt, graue olet iniectum carbonibus, & capilli à capite defluunt, letale.

12.

Quibuſcunque tabe laborantibus capilli à capite defluunt, hi alui profluuio ſuperueniente moriuntur.

13.

Quicunque ſpumoſum ſanguinem exſpuunt, his è pulmone eductio fit.

14.

A Tabe habito profluuium alui ſuper-

perueniens letale.

15.

Quicunque ex morbo laterali ſuppurantur, ſi in quadraginta diebus purgantur á die, qua fit ruptio, liberantur. *Si* verò non, ad tabem tranſeunt.

16.

Calidum, ubi quis ſæpiùs eo utatur, hæc mala affert, carnium effæminationem, neruorum incontinentiam, mentis torporem, profluuia ſanguinis, animi defectiones: hæc, ad quæ mors.

17.

Frigidum autem, conuulſiones, diſtentiones, liuores, rigores febriles.

18.

Frigidum inimicum oſſibus, dentibus, neruis, cerebro, ſpinali medullæ: calidum verò utile.

19.

Quæcunque refrigerata ſunt excaleſacere oportet, exceptis his quibus ſanguis fluit, aut fluxurus eſt.

20.

Vlceribus frigidum quidem mordax, cutem obdurat, dolorem inſuperabilem facit, liuorem obducit, rigores febriles, conuulſiones, diſtentiones.

21.

Eſt autem, ubi in diſtentione ſine ulcera-

ceratione, iuuene bene carnoſo, æſtate media, frigidæ aquæ multa perfuſio calorem reuocat. Calor autem, hæc ſoluit.

22.

Calidum ſuppuratorium, non in omni ulcere, magnũ ad ſecuritatem indicium, cutem mollit, extenuat, dolorem ſedat, rigores, conuulſiones, & diſtentiones mitigat, & ex his quæ ad caput attinent, eius ſoluit grauitatem; plurimum autem confert oſſium fracturis, ſed nudis præcipuè, eorumque maximè qui in capite ulcera habent, & quæcunque a frigore moriuntur, vel ulcerantur, & herpetibus exedentibus, ſedi, pudendis, utero, veſicæ; his calidum amicum, & iudicans: frigidum inimicum, & perimens.

23.

In his frigido utendum, unde fluit ſanguis, aut fluxurus eſt, non ad ipſa, ſed circa ipſa unde influit, & quæcunq; inflammationes, vel inflammina ad rubrum, & ſubcruentum ſanguine recenti tendunt. nam veteribus nigredinem affert. Eryſipelas etiam non ulceratum iuuat. nam exulceratum lædit.

24.

Frigida, qualis nix, & glacies pectori inimica, tuſſes mouent, & ſanguinem, &

& deſtillationes.

25.

Tumores articulorum, atque dolores abſque ulcere, & podagricos quoque, atque conuulſa; horũ plurima frigida aqua largè effuſa leuat, & extenuat, ſoluitque dolorem. nam modicus torpor dolorem ſoluit.

26.

Aqua quæ citò calefit, & citò refrigeratur, leuiſſima eſt.

27.

Qui noctu bibere appetunt, his admodum ſitientibus, ſi ſuperdormierint, bonum.

28.

Suffitus aromatum muliebria ducit: ſæpius verò & ad alia utilis eſſet, niſi capitis faceret grauitatem.

29.

Grauidas purgare turgente materia à quarto menſe uſque ad ſeptimum, minus vero has. Recentiores autem, & ſeniores vereri oportet.

30.

Mulierem utero gerentem capi ab aliquo morbo acuto, letale eſt.

31.

Mulier utero gerens, ſanguine miſſo ex vena, abortit, & magis, ſi fœtus ſit maior.

Mu-

32.

Mulieri ſanguinem euomenti, menſtruis erumpentibus ſolutio.

33.

Menſtruis deficientibus, ſanguis ex naribus fluens, bonum.

34.

Mulieri in utero gerenti ſi aluus plurimum profluat, periculum eſt ne aboriat.

35.

Mulieri, quæ uterinis moleſtatur, aut difficulter parit, ſuperueniens ſternutatio, bonum.

36.

Mulieri menſes decolores, nec per idem ſemper tempus venientes, purgationem indicant eſſe neceſſariam.

37.

Mulieri utero gerenti ſi mammæ graciles repentè fiant, abortit.

38.

Mulieri utero gerenti, ſi altera mamma gracilis fiat geminos habenti, alterum abortit: &, ſi quidem mamma dextra gracilis fiat, marem: ſi verò ſiniſtra, fœminam.

39.

Si mulier, quæ neque grauida eſt, neque peperit, lac habet, huic menſtrua de-

fe-

fecerunt.

40.

Quibuſcunque mulieribus ad mamma ſanguis colligitur, furorẽ ſignificat.

41.

Si velis noſcere an conceperit mulier, quum dormitura eſt ei aquam mulſam potandam da; & , ſi alui tormina patietur, concepit; ſi minùs, non concepit.

42.

Mulier ſi marem concepit, benè colorata eſt; ſi verò feminam, malè colorata.

43.

Si mulieri grauidæ, in utero ſit eryſipelas, letale.

44.

Quæcunque præter naturam tenues exiſtentes utero gerunt, abortiunt priùs quàm craſſeſcant.

45.

Quæcunque mediocriter corpore habentes abortiunt ſecundo aut tertio mẽſe ſine occaſione manifeſta; his acetabula uteri plena mucoris ſunt, & non poſſunt ex pondere fœtum continere, ſed diſrumpuntur.

46.

Quæcunque præter naturam craſſæ non concipiunt utero; his omentum os uteri comprimit, & prius quàm extenua-

tæ

tæ fuerint, non concipiunt.

47.

Si uterus in coxam vergens ſuppuratur, neceſſe eſt linamentum fieri.

48.

Fœtus, mares quidem in dextris; fæminæ verò in ſiniſtris magis.

49.

Vt ſecundæ procidant, ſternutatorio impoſito nares apprehendito & os.

50.

Mulieri ſi velis menſtrua cohibere, cucurbitulam quàmmaximam ad mammas appone.

51.

Mulieri utero gerenti tenaſmus ſuperueniens abortum facit.

52.

Quæ utero gerunt, his uteri os comprimitur.

53.

Mulieri utero gerenti, ſi lac multum è mammis effluat, fœtum imbecillem ſignificat: ſi verò mammæ ſolidæ fuerint, fœtum ſignificant ſaniorem.

54.

Quæ corrupturæ ſunt fœtus, his mãmæ extenuantur. Si verò rurſus duræ fiant, dolor aut mammas, aut coxas, aut oculos, aut genua infeſtabit, & non cor-

ru m

rumpent.

55.

Quibus os uteri durum eſt, his uteri os comprimi eſt neceſſarium.

56.

Quæcunque utero gerentes à febribus corripiuntur, & fortiter caleſiunt ſine occaſione manifeſta, difficulter pariunt, & cum periculo, & abortum facientes periclitantur.

57.

In fluxu muliebri ſi conuulſio, & animi defectus aduenerit, malum.

58.

Si menſtrua plura fiant, accidunt morbi; &, ſi non fiant, ex utero morbi contingunt.

59.

Recto inteſtino, aut utero inflammationem patiente, urinæ ſtillicidium accidit, & renibus purulentis urinæ aduenit ſtillicidium; hepati autem inflammationem patienti ſingultus aduenit.

60.

Si mulier non concipit, ſcire autem velis ſi conceptura ſit, pannis circumtectam deſubter ſuffias; & ſi odor videatur per corpus ire ad nares, & os, ſcito, quod ipſa non ex ſeipſa ſterilis eſt.

Si

61.

Si mulieri utero gerenti purgationes eant, impoſſibile eſt fœtum eſſe ſanum.

62.

Si mulieri ceſſent purgationes, neque febris, neque rigor ſuperueniat, & faſtidia incidant, iudica ipſam in utero habere.

63.

Quæcunque frigidos, & ſpiſſos uteros habent, non concipiunt. Et, quæcunque præhumidos uteros habent, non concipiunt. extinguitur enim in eis genitura. Et quęcunque ſiccos magis, & adurentes; nam ex defectu alimenti corrumpitur ſemen. Quæcunque verò ex utriſque mediocrem habent temperaturarum, eæ fœcundæ ſunt.

64.

Similiter autẽ & in maribus. aut enim propter corporis raritatem ſpiritus extra fertur, ut ſemen non tranſmittatur ad os; vel propter ſpiſſitudinem humor nõ exit foras, vel propter frigiditatem non coaleſcit ita, ut ad hunc colligatur locum; vel propter caliditatem hoc idem accidit.

65.

Lac dare caput dolentibus, malum; malum verò, & febricitantibus, & quibus ilia ſuſpenſa murmurant, & ſiticuloſis;

ſis; malum autem, & quibus in febribus acutis billioſæ ſunt deiectiones, & quibus ſanguinis multi deiectio facta eſt. Conuenit autem, & tabidis dare qui non valdè multum febricitant, & in febribus longis, & paruis, ſi nullum ex ſupradictis ſignis affuerit, & præter rationem conſumtis.

66.

Quibus tumores in ulceribus apparent, non conuelluntur valde, neque inſaniunt. Verùm his euaneſcentibus derepente, quibuſdam a tergo conuulſiones & diſtentiones fiunt; quibuſdam antè inſania, vel dolor lateris acutus, vel ſuppuratio, vel difficultas inteſtinorum, ſi tumores ſunt rubicundi.

67.

Si in ulceribus fortibus, & prauis tumor non appareat, ingens malum.

68.

Molles, boni; crudi verò mali.

69.

Dolenti partem capitis poſteriorem in fronte recta vena inciſa prodeſt.

70.

Rigores incipiunt mulieribus quidem ex lumbis magis, & per dorſum ad caput; ſed & viris parte corporis poſteriore magis, quam anteriore, veluti femorum, cu-

cubiti. Sed & cutis rara. indicio autem eſt pilus.

71.

A quartana capti, non admodùm à conuulſionibus capiuntur. Si verò priùs capiantur, & quartana ſuperuenerit, liberantur.

72.

Quibus cutes circuntenduntur aridæ & ſiccæ, ſine ſudore moriuntur; quibus verò laxæ & raræ, cum ſudore moriũtur.

73.

Qui regio morbo laborant, non multum ventoſi ſunt.

perueniens letale.

15.

Quicunque ex morbo laterali ſuppurantur, ſi in quadraginta diebus purgantur á die, qua fit ruptio, liberantur. Si verò non, ad tabem tranſeunt.

16.

Calidum, ubi quis ſæpiùs eo utatur, hæc mala affert, carnium effæminationem, neruorum incontinentiam, mentis torporem, profluuia ſanguinis, animi defectiones: hæc, ad quæ mors.

17.

Frigidum autem, conuulſiones, diſtentiones, liuores, rigores febriles.

18.

Frigidum inimicum oſſibus, dentibus, neruis, cerebro, ſpinali medullæ: calidum verò utile.

19.

Quæcunque refrigerata ſunt excalefacere oportet, exceptis his quibus ſanguis fluit, aut fluxurus eſt.

20.

Vlceribus frigidum quidem mordax, cutem obdurat, dolorem inſuperabilem facit, liuorem obducit, rigores febriles, conuulſiones, diſtentiones.

21.

Eſt autem, ubi in diſtentione ſine ulcera-

ceratione, iuuene bene carnoſo, æſtate media, frigidæ aquæ multa perfuſio calorem reuocat. Calor autem, hæc ſoluit.

22.

Calidum ſuppuratorium, non in omni ulcere, magnũ ad ſecuritatem indicium, cutem mollit, extenuat, dolorem ſedat, rigores, conuulſiones, & diſtentiones mitigat, & ex his quæ ad caput attinent, eius ſoluit grauitatem; plurimum autem confert oſſium fracturis, ſed nudis præcipuè, eorumque maximè qui in capite ulcera habent, & quæcunque a frigore moriuntur, vel ulcerantur, & herpetibus exedentibus, ſedi, pudendis, utero, veſicæ; his calidum amicum, & iudicans: frigidum inimicum, & perimens.

23.

In his frigido utendum, unde fluit ſanguis, aut fluxurus eſt, non ad ipſa, ſed circa ipſa unde influit, & quæcunq; inflammationes, vel inflammina ad rubrum, & ſubcruentum ſanguine recenti tendunt. nam veteribus nigredinem affert. Eryſipelas etiam non ulceratum iuuat. nam exulceratum lædit.

24.

Frigida, qualis nix, & glacies pectori inimica, tuſſes mouent, & ſanguinem,

&

& deſtillationes.

25.

Tumores articulorum, atque dolores abſque ulcere, & podagricos quoque, atque conuulſa; horũ plurima frigida aqua largè effuſa leuat, & extenuat, ſoluitque dolorem. nam modicus torpor dolorem ſoluit.

26.

Aqua quæ citò calefit, & citò refrigeratur, leuiſſima eſt.

27.

Qui noctu bibere appetunt, his admodum ſitientibus, ſi ſuperdormierint, bonum.

28.

Suffitus aromatum muliebria ducit: ſæpius verò & ad alia utilis eſſet, niſi capitis faceret grauitatem.

29.

Grauidas purgare turgente materia à quarto menſe uſque ad ſeptimum, minus vero has. Recentiores autem, & ſeniores vereri oportet.

30.

Mulierem utero gerentem capi ab aliquo morbo acuto, letale eſt.

31.

Mulier utero gerens, ſanguine miſſo ex vena, abortit, & magis, ſi fœtus ſit maior.

Mu-

32.

Mulieri ſanguinem euomenti, men-
ſtruis erumpentibus ſolutio.

33.

Menſtruis deficientibus, ſanguis ex
naribus fluens, bonum.

34.

Mulieri in utero gerenti ſi aluus plu-
rimum profluat, periculum eſt ne abor-
tiat.

35.

Mulieri, quæ uterinis moleſtatur, aut
difficulter parit, ſuperueniens ſternuta-
tio, bonum.

36.

Mulieri menſes decolores, nec per idē
ſemper tempus venientes, purgationem
indicant eſſe neceſſariam.

37.

Mulieri utero gerenti ſi mammæ gra-
ciles repentè fiant, abortit.

38.

Mulieri utero gerenti, ſi altera mam-
ma gracilis fiat geminos habenti, alte-
rum abortit: &, ſi quidem mamma dex-
tra gracilis fiat, marem: ſi verò ſiniſtra,
fœminam.

39.

Si mulier, quæ neque grauida eſt, ne-
que peperit, lac habet, huic menſtrua de-
fe-

fecerunt.

40.

Quibuſcunque mulieribus ad mamma ſanguis colligitur, furorẽ ſignificat.

41.

Si velis noſcere an conceperit mulier, quum dormitura eſt ei aquam mulſam potandam da; &, ſi alui tormina patietur, concepit; ſi minùs, non concepit.

42.

Mulier ſi marem concepit, benè colorata eſt; ſi verò feminam, malè colorata.

43.

Si mulieri grauidæ, in utero ſit eryſipelas, letale.

44.

Quæcunque præter naturam tenues exiſtentes utero gerunt, abortiunt priùs quàm craſſeſcant.

45.

Quæcunque mediocriter corpore habentes abortiunt ſecundo aut tertio mẽſe ſine occaſione manifeſta; his acetabula uteri plena mucoris ſunt, & non poſſunt ex pondere fœtum continere, ſed diſrumpuntur.

46.

Quæcunque præter naturam craſſæ non concipiunt utero; his omentum os uteri comprimit, & prius quàm extenua-

tæ

tæ fuerint, non concipiunt.

47.

Si uterus in coxam vergens ſuppuratur, neceſſe eſt linamentum fieri.

48.

Fœtus, mares quidem in dextris; fæminæ verò in ſiniſtris magis.

49.

Vt ſecundæ procidant, ſternutatorio impoſito nares apprehendito & os.

50.

Mulieri ſi velis menſtrua cohibere, cucurbitulam quàmmaximam ad mammas appone.

51.

Mulieri utero gerenti tenaſmus ſuperueniens abortum facit.

52.

Quæ utero gerunt, his uteri os comprimitur.

53.

Mulieri utero gerenti, ſi lac multum è mammis efflu at, fœtum imbecillem ſignificat: ſi verò mammæ ſolidæ fuerint, fœtum ſignificant ſaniorem.

54.

Quæ corruptur æ ſunt fœtus, his mãmæ extenuantur. Si verò rurſus duræ fiant, dolor aut mammas, aut coxas, aut oculos, aut genua infeſtabit, & non cor-

ru m

rumpent.

55.

Quibus os uteri durum eſt, his uteri os comprimi eſt neceſſarium.

56.

Quæcunque utero gerentes à febribus corripiuntur, & fortiter calefiunt ſine occaſione manifeſta, difficulter pariunt, & cum periculo, & abortum facientes periclitantur.

57.

In fluxu muliebri ſi conuulſio, & animi defectus aduenerit, malum.

58.

Si menſtrua plura fiant, accidunt morbi; &, ſi non fiant, ex utero morbi contingunt.

59.

Recto inteſtino, aut utero inflammationem patiente, urinæ ſtillicidium accidit, & renibus purulentis urinæ aduenit ſtillicidium; hepati autem inflammationem patienti ſingultus aduenit.

60.

Si mulier non concipit, ſcire autem velis ſi conceptura ſit, pannis circumtectam deſubter ſuffias; & ſi odor videatur per corpus ire ad nares, & os, ſcito, quod ipſa non ex ſeipſa ſterilis eſt.

61.

Si mulieri utero gerenti purgationes eant, impoſſibile eſt fœtum eſſe ſanum.

62.

Si mulieri ceſſent purgationes, neque febris, neque rigor ſuperueniat, & faſtidia incidant, iudica ipſam in utero habere.

63.

Quæcunque frigidos, & ſpiſſos uteros habent, non concipiunt. Et, quæcunque præhumidos uteros habent, non concipiunt. extinguitur enim in eis genitura. Et quęcunque ſiccos magis, & adurentes; nam ex defectu alimenti corrumpitur ſemen. Quæcunque verò ex utriſque mediocrem habent temperaturarum, eæ fœcundæ ſunt.

64.

Similiter autẽ & in maribus. aut enim propter corporis raritatem ſpiritus extra fertur, ut ſemen non tranſmittatur ad os; vel propter ſpiſſitudinem humor nõ exit foras, vel propter frigiditatem non coaleſcit ita, ut ad hunc colligatur locum; vel propter caliditatem hoc idem accidit.

65.

Lac dare caput dolentibus, malum; malum verò, & febricitantibus, & quibus ilia ſuſpenſa murmurant, & ſiticuloſis;

ſis; malum autem, & quibus in febribus acutis biliofæ ſunt deiectiones, & quibus ſanguinis multi deiectio facta eſt. Conuenit autem, & tabidis dare qui non valdè multum febricitant, & in febribus longis, & paruis, ſi nullum ex ſupradictis ſignis affuerit, & præter rationem conſumtis.

66.

Quibus tumores in ulceribus apparent, non conuelluntur valde, neque inſaniunt. Verùm his euaneſcentibus derepente, quibuſdam a tergo conuulſiones & diſtentiones fiunt; quibuſdam antè inſania, vel dolor lateris acutus, vel ſuppuratio, vel difficultas inteſtinorum, ſi tumores ſunt rubicundi.

67.

Si in ulceribus fortibus, & prauis tumor non appareat, ingens malum.

68.

Molles, boni; crudi verò mali.

69.

Dolenti partem capitis poſteriorem in fronte recta vena inciſa prodeſt.

70.

Rigores incipiunt mulieribus quidem ex lumbis magis, & per dorſum ad caput; ſed & viris parte corporis poſteriore magis, quam anteriore, veluti femorum,

cu-

cubiti. Sed & cutis rara. indicio autem eſt pilus.

71.

A quartana capti, non admodum à conuulſionibus capiuntur. Si verò prius capiantur, & quartana ſuperuenerit, liberantur.

72.

Quibus cutes circuntenduntur aridæ & ſiccæ, ſine ſudore moriuntur; quibus verò laxæ & raræ, cum ſudore moriũtur.

73.

Qui regio morbo laborant, non multum ventoſi ſunt.

APHORISMORVM HIPPOCHRATIS

SECTIO VI.

APHOR. I.

IN longis læ utaibus inteſtinorum ſi ructus acidus fiat, qui priùs non erat, ſignum bonum.

2.

Quibus nares natura humidiores, & genitura humidior, minus integra ſanitate fruuntur. Quibus verò contraria, ſalubrius degun t.

3.

In longis difficultatibus inteſtinorum, inediæ ex faſtidio, malum; & cum febre, peius.

4.

Vlcera circum glabra, praua ſunt.

5.

Dolores qui ſunt in lateribus, & pectoribus, atque aliis partibus, an multum differant perdiſcendum.

Re-

6.

Renum, & veſicæ vitia in ſenioribus difficulter ſanantur.

7.

Dolores, & tumores ventris ſublimes, leuiores. Qui verò non ſublimes, fortiores.

8.

Aqua inter cutem laborantibus, ulcera in corpore facta difficulter ſanantur.

9.

Latæ puſtulæ non admodum pruriũt,

10.

Caput dolenti, & circumdolenti, pus, vel aqua, vel ſanguis effluens per nares, aut os, aut aures, morbum ſoluit.

11.

Atra bile vexatis, & renum paſſionibus, hæmorrhoides ſuperuenientes, bonum.

12.

A diuturnis ſanato hæmorrhoidibus, ſi una non ſeruatur, periculum eſt, aquã inter cutem, vel tabem aduenire.

13.

A Singultu habito ſternutatio ſuperueniens liberat.

14.

Ab aqua inter cutem habito, ſi aqua è venis in ventrẽ defluxerit, ſoluitur morbus.

15.

A longo alui profluuio habito ſpontaneus vomitus ſuperueniens morbum ſoluit.

16.

A morbo laterali, vel pulmonia habito, alui profluuium aduemens, malum.

17.

Lippientem alui profluuio corripi, bonum.

18.

Veſica diſciſſa, aut cerebro, aut corde, aut ſepto tranſuerſo, aut aliquo ex tenuioribus inteſtinis, aut ventriculo, aut iecore, letale eſt.

19.

Quum diſciſſum fuerit os, aut cartilago, vel neruus, aut genæ particula tenuis, vel præputium, neque augetur, neque coaleſcit.

20.

Si in ventrem ſanguis præter naturam effunditur, neceſſe eſt ſuppurari.

21.

Inſanientibus ſi varices, vel hæmorrhoides ſuperuenerint, inſaniæ ſolutio.

22.

Quæcunque rupta ex dorſo ad cubitum deſcendunt, venæ ſectio ſoluit.

Si

23.

Si timor, atque mœſtitia longo tempore habentes perſeuerent, ex eo atra bilis ſignificatur.

24.

Si quod inteſtinorum gracilium diſcindatur, non coaleſcit.

25.

Eryſipelas ab exterioribus verti ad interiora, non eſt bonum; ab interioribus autem ad exteriora, bonum.

26.

Qui in febribus ardentibus tremores fiunt, delirio ſoluuntur.

27.

Quicunque ſupputati, aut aquam inter cutem patientes uruntur, aut ſecantur, ſi pus, aut aqua uniuerſum effluxerit, omnes moriuntur.

28.

Eunuchi, neque podagra laborant, neque calui fiunt.

29.

Mulier podagra non laborat, niſi menſtrua defecerint.

30.

Puer podagra non laborat ante uſum venereorum.

31.

Dolores oculorum meri potio, aut

balneum, aut fomentum, aut venæ ſectio, aut medicamentum epotum ſoluit.

32.

Balbi alui profluuio maximè capiuntur.

33.

Qui acidum eructant; non valde morbo laterali corripiuntur.

34.

Quicunque calui ſunt, his magnæ varices non fiunt. Quibus verò caluis varices magnę ſuperueniunt, hi rurſus capillati fiunt.

35.

Aqua inter cutem laborantibus tuſſis ſuperueniens malum.

36.

Difficultatem urinæ vena ſecta iuuat, ſecare verò interiores.

37.

Ab angina habito, ſi tumor fiat in collo, bonum. foras enim morbus deducitur.

38.

Canceros occultos omnes melius eſt nõ curare. Curati enim citò pereunt; non curati verò longius tempus perdurant.

39.

Conuulſio fit, vel ex repletione, vel inanitione; ita verò, & ſingultus.

40.

Quibus dolor circa ilium fit abſque inflammatione, his febris ſuperueniens dolorem ſoluit.

41.

Quibuſcunque ſuppuratio in corpore exiſtens non innoteſcit; ob craſſitudinem puris, aut loci non innoteſcit.

42.

Morbo regio laborantibus ſi fiat hepar durum, malum.

43.

Quicunque lienoſi à difficultate inteſtinorum capiuntur, his ſuperueniente longa difficultate inteſtinorum, aqua inter cutem, aut læuitas inteſtinorum aduenit, & moriuntur.

44.

Quibus ex ſtillicidio urinæ ileos ſuperuenerit, in ſeptem diebus pereunt, niſi febre ſuperueniente ſatis urina fluxerit.

45.

Vlcera quæcunque annua ſunt, aut etiam diuturniora, os abſcedere eſt neceſſarium, & cicatrices cauas fieri.

46.

Qui gibbi ex aſthmate aut tuſſi fiunt ante pubertatem, moriuntur.

47.

Quibuſcunque venæ ſectio, vel purgatio cum medicamento conuenit, hos Vere purgare, vel venam incidere oportet.

48.

Lienoſis difficultas inteſtinorum ſuperueniens, bonum.

49.

Quicunque morbi podagrici fiunt, hi ſedata in quadraginta diebus inflammatione, finiunt.

50.

Quibuſcunque præciditur cerebrum, his neceſſe febrem, & bilis vomitum ſuperuenire.

51.

Quicunque ſani dolore capitis repente capiuntur, & ſtatim muti fiũt, & ſtertunt, in ſeptem diebus pereunt, niſi febris apprehenditur.

52.

Oportet verò, & conſiderare oculorũ in dormientibus ſuſpectiones. Nam ſi quid album commiſſis palpebris ſubinſpicitur, neque ex alui profluuio, aut medicamenti potione iſtud contingat, malum eſt ſignum, & letale valde.

53.

Deſipientiæ quæ cum riſu fiunt, ſecu-

riores; quæ verò cum ſtudio, periculoſiores.

54.

In acutis paſſionibus quæ cum febre ſunt luctuoſa ſuſpiria, malum.

55.

Dolores podagrici vere & autumno magna ex parte mouentur.

56.

In morbis melancholicis ad hæc periculoſi decubitus, ſtuporem corporis, vel conuulſionem, vel furorem, vel cæcitatem ſignificant.

57.

Apoplexiæ autem fiunt maximè quadrageſimo anno uſque ad ſexageſimum.

58.

Quibuſcunque à coxendicum dolore diuturno moleſtatis excidit coxa, & rurſus incidit, his mucores ſuperueniunt.

59.

Quibuſcunque à coxendicum dolore moleſtatis diuturno excidit coxa, his crus tabeſcit, & claudicant, ſi non urantur.

APHORISMORVM HIPPOCRATIS

Sectio VII.

APHOR. I.

IN morbis acutis frigus partium extremarum, malum.

2.

In oſſe ægrotante caro liuida, malum eſt.

3.

A vomitu ſingultus, & oculorum rubor, malum.

4.

A Sudore horror, non bonum.

5.

A furore difficultas inteſtinorum, vel aqua inter cutem, vel mentis alienatio, bonum.

6.

In morbo diuturno faſtidium cibi, & deiectiones ſinceræ, malum.

7.

Ex multa potatione rigor, & deſipientia, malum.

8.

A tuberculi intus ruptione, exſolutio, vomitio, aut animi defectio fit.

9.

A profluuio ſanguinis, deſipientia, ac conuulſio, malum.

10.

Ab ileo, vomitus, ſingultus, deſipientia, vel conuulſio, malum.

11.

A morbo laterali inflammatio pulmonis, malum.

12.

A pulmonis inflammatione phrenitis, malum.

13.

Ab æſtibus fortibus conuulſio, aut diſtentio, malum.

16.

A capitis ictu obſtupeſcentia, & deſipientia, malum.

15.

A ſanguinis ſputo puris ſputum, malū.

16.

A puris ſputo phthiſis, & fluxus; quū verò ſputum retinetur, moriuntur.

17.

In hepatis inflammatione ſingultus, malum.

18

In vigilia, conuulſio, vel deſipientia, malum.

19.

In oſſis exutione eryſipelas, malum.

20.

Ab eryſipelate, putredo, aut ſuppuratio, malum.

21.

In veterno tremor, malum.

22.

A forti in ulceribus pulſu, profluuium ſanguinis.

23.

A ventris dolore diuturno, ſuppuratio.

24.

A deiectione ſincera difficultas inteſtinorum, malum.

25.

In oſſis præciſione deſipientia, ſi in vacuum apprehenderit.

26.

Ex medicamenti potione conuulſio letalis eſt.

27.

In forti dolore ventris, partium extremarum frigiditas malum.

Mu-

28.

Mulieri utero gerenti ſi tenſio ſuperuenerit, facit abortum.

29.

Quando os, aut cartilago, aut neruus abſcinditur in corpore, non augetur.

30.

Qui alba pituita detinetur, ſi fortis ventris fluxus ſuperuenerit, à morbo liberatur.

31.

Quibus in alui profluuiis excrementa ſpumoſa ſunt, his ex capite pituita defluit.

32.

Quibuſcunque febricitantibus in urinis fiunt ſedimina, veluti farina craſſior, longam ægritudinem fore ſignificat.

33.

Quibus autem biliosa ſedimina ſupra tenuia, acutum morbum ſignificant.

34.

Quibuſcunque urinæ diſtantes ſunt, his turbatio fortis in corpore fit.

35.

Quibus in urinis bullæ ſubſiſtunt, morbum renalem & longum ſignificant.

36.

Quibus inſidens pingue, ac ſimul totum, his renum vitium acutum ſignificatur.

Qui-

37.

Quibus autem morbo renali laborantibus, prædicta accidunt ſigna, doloreſque circa ſpinæ muſculos fiunt, ſiquidem circa loca exteriora fiant, abſceſſus quoque exteriùs futuros expecta; ſi verò dolores magis circa loca interiora fiant, etiam abſceſſus expecta futuros interius.

38.

Quicunque euomunt ſanguinem, ſi ſine febre quidem, ſalutare; ſi verò cum febre, malum. Curare verò acerbis, & refrigerantibus.

39.

Deſtillationes in ventrem ſuperiorem ſuppurantur intra viginti dies.

40.

Si quis ſanguinem minxerit, & grumos, & ſtillicidio urinæ laboret, & dolor inciderit in femur, & imum ventrem, pectinemque, quæ circa veſicam malè ſe habere ſignificatur.

41.

Si lingua repente incontinens fiat, aut aliqua pars corporis ſtupore elanguit, tale eſt melancholicum.

42.

Si ſenioribus ſupra modum purgatis ſingultus ſuperuenerit, non bonum.

43.

Si febris non ex bile habeat, multa aqua calda capiti ſuperinfuſa, ſolutio fit febris.

44.

Mulier ambidextra non fit.

45.

Quicunque ſupparati uruntur, vel ſecantur, ſi pus purum fluxerit, & album, euadunt: ſi verò ſubcruentum, & feculentum, ac fœtidum, pereunt.

46.

Quorum hepar ſupputatum aduritur, ſi pus purum fluxerit, & album, euadũt: in tunica enim his pus continetur: ſi verò qualis amurca fluat, pereunt.

47.

Dolores oculorum poſt meri potionẽ, & aquæ calidæ balneum, venæ ſectione curato.

48.

Aqua inter cutem laborans, ſi a tuſſi habeatur, deſperatus eſt.

49.

Vrinæ ſtillicidium, & mingendi difficultatem, vini potio, & venæ ſectio ſoluit. incidere autem interiores.

50.

Ab angina habito, tumor, & rubor in pectore ſuperueniens, bonum, extra enim ver-

vertitur morbus.

51.

Quibus cerebrum ſphacelatum, ideſt, corruptum eſt, in tribus diebus pereunt. ſi verò hos euaſerint, ſani fiunt.

52.

Sternutamentum fit ex capite, calefacto cerebro, aut humectato eo, quod in capite, inani. Aer enim intus contentus extra erumpit. ſonat autem, quoniam per anguſtum ipſi eſt exitus.

53.

Quicunque hepar circum dolent, his febris ſuperueniens ſoluit dolorem.

54.

Quibus à venis ſanguinem mittere confert, his vere venam oportet ſecare.

55.

Quibus inter ventriculum, & ſeptum tranſuerſum pituita repoſita, & dolorem affert non habens exitum, neque ad alterum ventrem, his per venas ad veſicam pituita verſa ſoluitur morbus.

56.

Quibus hepar aqua plenum in omentum eruperit, his venter aqua repletur, & moriuntur.

57.

Anxietudo, oſcitatio, horror, vinum æquale æquali potum ſoluit ægritudinē.

Qui-

58.

Quibus in urinario meatu tubercula fiunt, his ſuppuratione facta, & eruptione, ſoluitur dolor.

59.

Quibus cerebrum aliqua ex cauſa cōcuſſum fuerit, neceſſe eſt ſtatim mutos fieri.

60.

Corporibus carnes habentibus humidas, famem adhiberi conuenit. fames enim corpora ſiccat.

61.

Si à febre habito tumore non exiſtente in faucibus, ſtrangulatio repentè ſuperueniat, & niſi vix deuorare non poſſit, letale.

62.

Si febricitanti collum peruertitur, & deuorare nō poſſit, ſine ullo colli tumore, exitioſum eſt.

63.

Vbi in toto corpore mutationes, & corpus refrigeratur, & rurſus caleſit, aut colorem alium ex alio commutat: longitudo morbi ſignificatur.

64.

Sudor multus calidus, vel frigidus ſemper fluēs, humorem abduci, robuſto quidem ſupra, debili verò infra, ſignificat.

Fe-

65.

Febres quæcunque non intermittentes tertio die vehementiores fiunt, periculoſæ. Quocunque autem modo intermiſerint, ſecuritatem ineſſe ſignificatur.

66.

Quibus febres longæ, his vel vomicæ, vel in articulos dolores decumbunt.

67.

Quibus vomicæ diuturnæ, aut in articulos dolores ex febre decumbunt, hi cibo pleniore utuntur.

68.

Si quis cibum febricitanti dederit, ut ſano robur, ſic laboranti morbus.

69.

Quæ per veſicam excernuntur, inſpicere oportet, ſi talia quæ in ſanis excernuntur. Quæ igitur minimè ſimilia ſunt his, hæc morboſiora: Quæ verò ſunt ſanis ſimilia, hæc minimè morboſa.

70.

Et quibus deiectiones, ſi ſtare permiſeris, & non moueris, veluti ſtrigmenta ſubſiſtunt, ſi pauca, paucus eſt morbus; & ſi multa, multus; his confert alui purgatio: quòd ſi aluo non purgata dederis ſorbitiones, quantò plures dederis, tantò magis nocebis.

Qui-

71.

Quibuſcunq; inferius cruda dejiciuntur ab atra bile ſunt; ſi plura, pluri; ſi pauciora, pauciori.

72.

Excretiones in febribus non intermittentibus liuidæ, & ſanguineæ, biliosæ, & fœtidæ, omnes malæ. Cum verò benè excernuntur, bonum eſt. & per ventrem, & per veſicam: & ubi aliquid ſecedens ſteterit non purgatum, malum.

73.

Corpora oportet, ubi quis purgare voluerit, fluida facere, & ſi ſupra, ſiſtere aluum; ſi verò infra, humectare.

74.

Somnus, vigiliæ, utraque modum excedentia, morbus.

75.

In febribus non intermittentibus ſi exteriora frigent, interiora uruntur, & febris habeat, letale.

76.

In febre non intermittente, ſi labrum, aut naſus, aut oculus, aut ſupercilium peruertitur, ſi non videat, ſi non audiat, & iam debilis ſit; quicquid horum fuerit, mors prope eſt.

77.

A pituita alba, aqua inter cutem ſuperuenit.

Ab

78.

Ab alui profluuio difficultas inteſtinorum.

79.

A difficultate inteſtinorum, læuitas inteſtinorum ſuperuenit.

80.

A corruptione, abſceſſus oſſis.

81.

A ſanguinis vomitu, phthiſis, & puris purgatio ſupra; à tabe fluxio ex capite, à fluxione alui profluuium: ab alui profluuio adſtrictio purgationis ſuperioris, ab adſtrictione mors.

82.

A ſanguinis ſputo, puris ſputum, & liberatio. cum verò ſaliua retinetur, moriuntur.

83.

Qualia fuerint veſicæ, aut alui excrementa, & ex carnibus, & ſicubi alibi à natura corpus exierit, ſi parum, paucus eſt morbus: ſi multum multus: ſi valde multum, letale eſt.

84.

Quicunq; ſupra quadrageſimum annum inſani fiunt, non admodum conualeſcunt. Minus enim periclitantur, quibus proprius naturæ & ætati morbus fuerit.

Qui-

85.

Quibus in ægritudine oculi pro arbitrio illachrymantur, bonum: quibus autem non ex arbitrio, malum.

86.

Quibus in febribus quartanis ſanguis ex naribus fluxerit, prauum.

87.

Sudores in decretoriis diebus vehemẽtes & veloces facti, periculoſi.

88.

Expulſi à fronte ſtillarum inſtar, & ſcaturiginum, & frigidi vehementer, & multi ſunt. Sudorem enim eiuſcemodi neceſſe eſt violenter, & cum labore ſummo, & eliſione diuturna exire.

89.

In morbo diuturno ventris depreſſio malo eſt.

90.

Quæcunq; medicamentis non curantur, ferrum curat, quæ ferro non curantur, ignis curat. quæ igne non curantur, ea exiſtimare oportet immedicabilia.

APHO-

APHORISMORVM HIPPOCRATIS

SECTIO IIX.

Opera, & ſtudio doctiſſimi viri, Antonii Muſæ Braſauoli Medici Ferrarienſis, partim ex his Aphoriſmis, quos Galenus de induſtria intactos prætermiſit, partim etiam ex iis qui pro nothis, & ſpuriis in Græcis Aphoriſmorum codicibus habentur, in unum congeſta, & tandem in linguam Latinam quàm accuratiſſimè ab eodem verſa.

APHORIS. I.

Qui ſupra quadraginta annos phrenetici fiunt, non omninò ſanantur: minùs enim periclitantur, quorum & naturæ, & ætati morbus ſit conueniens.

2.

Quibuſcunq; in morbis oculi ex cauſa illacrymãt, bonum: quibuſcunque autem ſine cauſa, malum.

3.

Quibuſcunque in quartanis febribus ſan-

ſanguis è naribus defluxerit, malum eſt.

4.

Sudores in diebus iudicatoriis, vehementes, & celeres ſi fiant, periculoſi: præſertim qui ex fronte tanquam guttæ, & fiſtulæ ſalientes pelluntur, frigidiq; valdè atque multi. neceſſe enim eſt talem ſudorem, multa vi, & labore, & longa expreſſione exire.

5.

Poſt longum morbum, alui defluxio, malum. Vel in morbo diuturna fluxa aluus, malum.

6.

Quoſcunque morbos medicamenta non ſanant, ferrum ſanat, quos ferrum non ſanat, ignis ſanat: quos verò ignis non ſanat, hos ſanari non poſſe putato: vel hos incurabiles exiſtimari oportet.

7.

Tabifici morbi, vel tabes, à decimo octauo anno uſque ad trigeſimum quintũ potiſſimùm gignuntur.

8.

Quæ ſecundum naturam ad phthiſim vergunt, omnia quidem vehementia: quædam etiam letalia. Secundum autem erat morboſo in tempore: quando ipſa hora morbo opitulatur. Sicut ardenti febri æſtas, hydropico hyems: ſuperuincit

oit enim quod eſt à natura : idque ſpleni plus affert timoris.

9.

Lingua nigra atque cruenta, quum quid horum ſignorum abeſt, malum validum non eſt, & imbecilliorem luctum ſignificat.

10.

Hæc quidem in acutis febribus obſeruentur, uti ſi quis moriturus, vel euaſurus ſit, dignoſcamus.

11.

Teſtis dexter frigidus conuulſiſque mortiferum eſt.

12.

Vngues nigri, digiti pedum frigidi, nigri, dimiſſi vel proclinati, mortẽ proximam eſſe portendunt.

13.

Quod etiam digitorum extrema frigida præ ſe ferunt.

14.

Et labia liuida, reſoluta, inuerſa, frigida ſi ſint, mortiferum eſt.

15.

Si oculi caligant, vel lucem auerſantur, qui ſomno multo, & æſtu detinetur, extra ſpem eſt.

16.

Si quis ſenſim rabie quadam efferatur

ſi quis non cognoſcit, non audit, non intelligit, mortiferum eſt.

17.

Paulò poſt morituris ſigna hæc ſunt clara magis, ventriculi ſi tolluntur, tumeſcunt, & inflantur.

18.

Terminus verò mortis hic eſt. quum animæ calor ſupra umbilicum præcordiaque recurrit & aſcendit, ac omne humidum humorem exurit & ſiccat: quum autem cor, pulmoque humiditatem caloris collecti mortiferis in locis ſentiunt; totum caloris ſpiritum efflant, unde totum in toto conſiſtit. præterea quidem partim per carnem, partim per ſpiracula capitis ſpirant, quod viuere dicimus, cordiſque capſulam, & alueum anima frigidum mortuumque una ſimulacrum relinquit, ſanguinique, bili, & pituitæ, & carni concedit.

FINIS.

BIBLIOTECA

HIPPOCRATIS COI,

PROGNOSTICORVM LIBRI TRES.

HIPPOCRATIS COI PRAESAGIORVM

Liber Primus.

1 NIhil perinde Medico conducibile cenſeo, quàm ut prudentem ſe præſtare laboret.

2 Si enim apud ægros præterita, preſentia, & futura, atque ea quæ ipſi inter narrandum omiſerunt nouerit, prædixeritque, nihil quod ægris uſui fuerit ignorare putabitur.

3 Quò fit, ut audentiùs homines Medico ſeſe committant.

4 Etenim perquam ſalutarem adhibebit curationem, ſi futuras affectiones

præuiderit. Nam fieri non poteſt, ut omnes ægros ſanitati reſtituat; quanquã hoc multo præſtantius erat, quàm futura prænoſcere.

5 Igitur quum homines intereant, alii quidem ob morbi vehementiam, antea quàm vocetur Medicus, nonnulli vero vocato licet medico, repente moriuntur, ac alii unico duntaxat die, alii paulò longiori ſpacio vitam extendunt, priuſquam Medicus arte ſua ſingulis morbis occurrendo reſiſtat.

6 Proinde harum affectionum naturas noſcere oportet; quantum videlicet corporis viribus ſint ſuperiores.

7 Quin etiam ſi diuinum quidpiam morbis ineſt, huius quoque prouidentiã perdiſcere. ſic enim optimo iure, & admirabilem, & bonum ſe præſtabit Medicum, quos enim ſuperſtites fore cognouerit, eos rectiùs quoque ſeruabit, utpote ex multo tempore ſingula cõſultò perpendens. Itaque morituros, victuroſque præſentiens, atque denuncians, omnem prorſus calumniam vitabit.

NOTÆ EX FACIE.

8 In acutis morbis ſic cõſiderare oportet, in primis quidem ægri faciem, an ſano-

ſanorum faciebus, maximè verò ſuæ ipſius ſimilis ſit. ea enim optima cenſenda eſt, quæ verò maximo diſcrimine ab hac ſimilitudine recedit, grauiſſimum periculum portēdit: cuius hæ ſunt notæ.

9 Nares acutæ, oculi concaui, collapſa tempora, frigidæ contractæque aures, & imis partibus leniter verſæ.

10 Cutis circa frontem dura, intenta & arida; totius faciei color aut niger, aut pallidus, aut liuens, aut plumbeus.

11 Quòd ſi inter morbi initia huiuſmodi facies appareat, neque ex aliis indiciis coniectura ſumi poſſit, inquirendum eſt, an vigilia, aut ventris vehemens reſolutio, aut inedia præceſſerit. quorum ſi quidpiam deprehenderis, nihil periculi timendum eſt. atqui ſi ob huiuſmodi cauſas hæc faciei ſpecies orta eſt, una die, nocteque ſignificatur: ſi verò eas præceſſiſſe æger negauerit, diutiuſque iam dicto tempore hæc forma durauerit, ſcire licet eum morti proximum eſſe.

12 Quod ſi in vetere morbo iam triduo, quatriduone talis eſt, inquirenda ſunt ea ſigna, quæ ſupra propoſui. ad hęc, reliqua quoque indicia non ſolum ex facie, verùm etiā ex reliquis corporis partibus perpendenda ſunt, præcipuè ex oculis.

NOTÆ AB OCVLIS.

13 Nam ſi lumen refugiunt, & illachrymant, idque præter voluntatem, aut peruertuntur, alterque ex iis minor eſt, & quæ in ipſis alba eſſe debent rubeſcũt, aut genæ pallent, atque in iiſdem venulæ nigricant, aut lippitudo innatans tandem angulis inhæret, aut frequens eſt oculorum motus, iique aut vehementer ſubſederunt, aut facti tumidiores ſunt, fueritq; aſpectus horridus obſcuruſque, atque uniuerſæ faciei color mutatus; hęc omnia ſigna mala, pernicioſaque putanda ſunt.

14 Quin etiam oculorum per ſomnum ſuſpectiones obſeruandæ ſunt. Vbi enim palpebræ non committuntur, ſed inter has ex albo oculorum aliquid apparet, neque id fluens aluus, aut medicamenti potio præceſſit, præſertim ſi quis non ſic dormire conſueuerit, prauum hoc ſignum, letaleque admodum eſt.

15 Si palpebra, aut labrum, aut naſus retorquetur, aut pallet, aut liuore inficitur, accedente quopiam reliquorum ſignorum, ægrum morti proximum eſſe haud dubitandum eſt. Mortem etiam portendunt labra reſoluta, ſuſpenſa, frigida,

gida, candicantia.

A DECVBITV NOTAE.

16 Deprehendendus eſt æger in dextrum ſiniſtrumve latus cubans, brachiis, ceruice, & cruribus paulum reductis, ac uniuerſo corpore molliter affecto, qui ferè ſani quoque iacentis habitus eſt. quippe quum optimus ſit ille decubitus, qui à ſanorum conſuetudine non variat.

17 Sed non laudatur decubitus, quo brachia, ceruix, & crura extenduntur.

18 Id verò grauius eſt, ſi ſeipſum æger continere non valens, ad pedes ſubinde delabitur.

19 Vbi pedes nudat, neque iis calor ſubeſt; ubi brachia, ceruicem, & crura inæquabiliter diſpergit, ac nudat, mali morbi, angoriſque ſignum eſt.

20 Perniciosum eſt, ubi hiãs quis aſſiduè dormit.

21 Aut ubi ſupinus iacet, cruribus vehementer contortis, complicatiſque.

22 Si pronus iaceat is, qui per bonam valetudinem ſic dormire non conſueuit, aut delirium, aut ventris dolorem portendit.

23 Vbi reſidere vult æger in ipſo morbi vigore, malum quidem indicium eſt

in omnibus acutis affectibus, ſed longè peſſimum pulmonibus laborantibus.

A STRIDORE DENTIVM.

24 Stridor dentium per febres, præter conſuetudinem à teneris contractam inſaniam ſignificat, & mortem, atque ab utriſque futurum periculum denunciandum eſt. Si verò iam deliranti ſtridor quoque accedit, vix aliam æque perniciosam inueniens notam.

AB VLCERE.

25 Vlcus, ſiue ante, ſiue in ipſo morbo natum eſt, obſeruari debet. nam ſi moriturus eſt homo, aridum, & liuens, aut pallidum, ante mortem apparet.

A GESTICVLATIONE Manuum.

26 Ex manuum latione huiuſcemodi notas perpende, in acutis febribus, in peripneumonia, phrenitide, capitis dolore, ſi quis ea faciei admouerit, ut inde quidpiam ſuperuacuè venetur, aut feſtucas carpat, aut à veſte floccos, aut à pariete paleas auellat: omnes hæ malæ letaleſq; ſunt. A SPI-

A SPIRATIONE.

27 Spiritus frequens, aut doloris, aut inflammationis, in partibus ſepto tranſuerſo ſuperioribus, indicium eſt: Magnus, & ex longis interuallis, delirium declarat: Frigidus ex naribus, & ore prodiens, letalis admodum eſt.

28 Facilis ſpiratio, in acutis morbis, quibus febris copulatur, quique intra quadraginta dies finiri ſolent, magnum habet ad ſalutem momentum. Niſi talis morb[illegible] malignus ſit et peſtilens. vid. Riuer. Inſtit. Med. lib. ſect. 3. cap. 2 fol. mihi 72. col. 2. [illegible] vid. Jo: Fox. de Fen[illegible]

A SVDORE.

29 Sudores ſaluberrimi cenſentur, in omnibus acutis morbis, ſi in diebus decretoriis oriantur, febrimque finiant, aut ubi toto corpore æqualiter inſudante, æger morbum faciliùs ſuſtinere, videtur. Contra inutiles, qui id efficere non valent. Peſſimi omnium ſunt frigidi, & ubi caput duntaxat, aut facies, aut ceruix inſudat: quippe qui in acuta quidem febre, mortem; in mitiore verò morbum diuturnum fore ſignificant. Et qui per totum corpus eodem modo fiunt qui circa caput. Qui autem milii inſtar, & circa collum duntaxat fiunt, mali; qui verò

guttatim, & exhalando, boni. Conſiderare autem oportet ſudorem in uniuerſum. Alii enim propter corporum exolutionem; alii propter inflammationis vehementiam fiunt.

A PRAECORDIIS.

30 Atque inter optima indicia ſunt præcordia, ubi ſine ullo ſenſu doloris in utraque parte æqualiter mollia ſunt. inflammata verò, dolentia, & intenta, & ubi aliter in dextra aliter in ſiniſtra parte afficiuntur, ſuſpecta haberi debent.

31 Præcordiorum venæ, ſi pulſent, turbationem, aut delirium portendunt: ſed eorum qui ſic affecti ſunt oculos aſpicere oportet: quippe frequens illorum motus inſaniam comminatur.

A TVMORIBVS.

32 Præcordia tumida, dura, dolentia, ſi in uniuerſum ſic affecta ſunt, maximũ malum portendunt: ſi verò altera parte duntaxat, ex ſiniſtra minùs periculũ eſt.

33 Cæterum huiuſmodi tumores, in principio quidem proxima mortem denunciant.

34 Vbi verò viginti dies excesſerint,

ne-

neque quieſcente febre, neque tumore remiſſo, ad ſuppurationem conuertũtur.

35 Atq; inter primos circuitus, ſanguis è naribus fluens, non mediocri ipſis præſidio eſt; ſed tum ſanguinis eruptio expectari debet, quum interrogati, aut caput dolere, aut oculos caligare fatētur.

36 Id verò iunioribus, videlicet circa, quintum, & trigeſimum annum, plerumque euenire ſolet.

37 Mollis tumor dolorem non inferens, & digitis cedens, longiori tempore finitur: ſed non ita graue ab eo periculum pendet.

38 Quod ſi intra ſexaginta dies neq; febris deſinit, neque tumor reſedit, ſuppurationem expectare oportet. Idem haud ſecus in reliquis quoque ventris partibus perpenditur.

39 Itaque durus, magnuſque tumor, dolore crucians, mortis periculum non multo poſt fore denunciat. Mollis verò, & ſine dolore, quippe prementi digito cedit, longus eſſe ſolet.

40 Ventris tumores, non tam crebro ut hi qui in præcordiis oriuntur, abſceſſum effici unt; quod ſi ſub umbilico conſtituantur, nequaquam ad ſuppurationem conuertentur.

41 Sed ex ſuperioribus maximè ſedi-

bus,

bus, ſanguinis fluorem expectare oportet. In manibus omnis humor diuturnus, ad ſuppurationem ferè ſpectat.

A SVPPVRATIONE.

42 Itaque ſuppurationum obſeruatio ſic accipienda eſt. earum enim quæ in exteriorem partem erumpunt, optimæ ſunt, paruæ, admodum eminentes, atque in acutum faſtigiatæ; peſſimæ verò ſunt quæ maximæ, quæque planiſſimæ ſunt.

43 Sed illarum, quæ intus excitantur, optimæ cenſentur, quæ exteriorem cutem non decolorant, ſed contrahuntur, nulloque dolore cruciant, atque ubi exterioris cutis color manet uniformis.

44 Pus illud optimum eſt, quod album, & lene eſt, & haudquaquam fœtet: quòd verò ab hoc variat, peſſimum eſt.

APHO-

HIPPOCRATIS COI PRAESAGIORVM

LIBER SECVNDVS.

De Aqua inter cutem.

1 AQua inter cutē ſi ex acuto morbo cœpit, periculoſa eſt. neque enim febrim ſoluit, ſed doloribus torquet atque interficit; oritur verò magna ex parte vel ab ilibus, & lumbis, vel à iecinore.

2 Sed ubi ab ilibus lumbiſque ortum contraxit, pedes tumidos reddit, fluorem diuturnum inducit, qui neque ventrem efficit molliorem.

3 At quibus à iecinore aqua inter cutem proficiſcitur, ii tuſſi vexantur, ſed qua penè nihil exercatur, pedes tument, deiectio dura, coctaque, eſt circa ventrē tumores, modò in dextra, modo in ſini-

ſtra

ſtra parte attolluntur, deinde deſinunt.

4 Mali etiam morbi ſignum eſt, caput, & pedes, manuſque frigidas habere, ventre, & lateribus calentibus.

5 Securitatẽ pollicetur corpus, quod æqualiter molle, & calidum eſt.

6 Quodque facilè conuertitur, & ſurgit.

7 Grauitas verò, quæ vel manus, & pedes, vel reliquum quoque corpus premit, periculum ſignificat.

8 Quod ſi cũ grauitate, ungues quoque ac digiti liuore afficiantur, continuò perniciem expectare oportet.

9 At omninò nigri, tum digiti, tum pedes, minuſquẽ liuentes, periculum portendunt. ſed tunc ad reliqua ſigna refugere oportet. etenim ſi æger facilè malum ſuſtinet, adſintque alia quædam indicia, quæ ſecuritatem polliceri ſolẽt, ſup purationem ſperabis, atque ſuperſtes manebit æger, ſed denigratæ corporis partes decident.

10 Teſticuli pudendaq; retracta, vehementes dolores, atque letale periculũ ſignificant.

DE SOMNO.

11 Quod verò ad ſomni rationem

per-

pertinet, quemadmodum ſani etiam ſolent interdiu vigilare, noctu verò dormire oportet. à qua conſuetudine ſi quis aberrauerit, peior erit ſomnus qui inter quartam horam & noctem, quàm qui matutino tempore ad quartam.

12 Peſſimum tamen eſt, ſi ſomnus neque noctu, neque interdiu accedit. id enim ob dolorem laboremque accidit; vel delirium futurum ſignificat.

DE ALVI EXCREMENTIS.

13 Alui excrementa inter bona indicia ſunt, ſi mollia, ſi figurata ſunt, ſi eodem fere tempore quo in ſecunda valetudine deiici ſolebant, excernuntur, ſi iis quæ ingeruntur proportione reſpondent, utpote quæ inferiorem ventrem rectè valere declarant.

14 Si verò liquida fuerint, præſtat ut ſine ſtridore, neque frequenter, neque ex breuibus interuallis deiiciantur. etenim fatigatur æger, ſi crebrò ſurgit, vigiliiſque conſumitur, quum verò affatim ſæpeque diicit, ne animus eum deficiat, periculum eſt.

15 Conuenire debent excrementa, his quæ aſſumuntur, & bis terve interdiu, noctu verò ſemel deiicit, idque maxime

xime matutinis temporibus pro cuiusq; conſuetudine.

16 Ad finem iam tendente morbo, bonum eſt craſſiora reddantur.

17 Ac ruffa, & odoris fæditate, ſani hominis aluum non vehemẽter excedãt.

18 Lumbricos etiam cum excrementis ſub fine morbi deſcẽdiſſe nihil nocet.

19 Venter in quouis morbo vacuus, corpulentuſque eſſe debet.

20 Periculoſum ſtercus eſt, quod perliquidum, albicans, pallidum, vehementer rufum, aut ſpumans eſt.

21 Item malum eſt, quod exiguum, glutinoſum, idemque ſubpallidum eſt.

22 Omnium maximè letiferum eſt, nigrum, pingue, liuens: aut quod peioris eſt odoris quàm pro conſuetudine.

23 Varia excrementa, quanquã diutius mortem differunt, non tamen minus ſunt letalia. huiuſmodi, & ramentoſa ſunt, bilioſa, & nigra, atque porri colorem imitantur.

24 Inter optima ſigna eſt flatus, qui neque ſtrependo, neque pedendo emittitur, quanquam enim ſatius eſt ipſum cũ ſtrepitu exire quam includi, tamen hoc pacto prodiens aut dolere, aut delirare ægrum ſignificat, niſi ſua ſponte flatum ipſum emiſerit.

Præ-

25 Præcordiorum recentes quidem dolores, gibboſq; niſi inflammatio quoque acceſſerit, murmur in ipſis exortum ſoluit, ac una cum ſtercore,& urinis,atque flatu egreditur : quod ubi non contingit, ſi tamen ex ſede ſua transfertur, bonum ſignum eſt, idque magis ſi ad inferiora deſcendit.

DE VRINIS.

26 Vrina illa optima eſt in qua per totum morbi decurſum reſidet album, leue,æquale: hæc nimirum ſecuritatem, breuemque morbum ſignificat. Quòd ſi aliquid horum deeſt, ut modò liquida ſit,modò album, leueq; in ipſa reſideat, hæc longiorem morbum denunciant.ita ſecuritatem minorem pollicetur.

27 Subrubra urina, in qua ſubrubrũ leueq;reſidet,quanquam ſuperiore morbum diuturniorem,eundem tamen ſalubriorem fore declarat.

28 Mala eſt urina, quum id quod reſidet parti farinæ craſſiori ſimile eſt; peior verò,ſi lamis:ac vituperatur quoque alba tenuiſque, quanquam longè maius periculum illa portendit,in qua quædam tanquam furfura reſident.

29 Nebulæ in urina ſuſpenſæ, albæ qui-

quidem bonæ; nigræ verò malæ ſunt.

30 Cæterùm quoad urina rufa, tenuiſque apparuerit, crudum morbum ſignificat.

31 Quod ſi diutiùs talis permãſerit, ne priuſquam morbus quieſcat, æger viribus deſtitutus ſuccumbat, periculum eſt.

32 Pernicioſiſſima eſt urina, quæ mali odoris, & diluta, & tenuis, & nigra, & craſſa eſt.

33 In viris quidem & mulieribus nigra; in pueris verò tenuis, & diluta, deterrima eſt.

34 Si urina tenuis, & cruda, ſic diu fertur, ut reliqua ſigna ſalutaria ſint, pleruq; infra ſeptum tranſuerſum abſceſſus oriri ſolet.

35 Neq; leuiter terrere nos debet urina, cui pinguedo telis araneorum ſimilis innatat, quippe quæ hominem tabe conſumi ſignificat.

36 Nubecularum poſitum ſupremũne locum, an infimum teneant, obſeruare oportet. Nam quæ in ima parte conſtituuntur cum coloribus, quos ſupra propoſui, bonæ ſunt, atque laudantur; quæ verò ſurſum attolluntur, malæ, vituperandæque ſunt.

37 Sed caue ne veſica quoquo modo affe-

affecta, ſi huiuſmodi reddiderit urinas, te decipiat. tales enim non ad uniuerſum corpus, ſed ad ipſam duntaxat veſicam referri debent.

DE VOMITV.

38 Perquam utilis eſt vomitus, qui bilem pituitæ mixtam habet, ſineq; craſſitie, neque multitudine admodum excedat. nam ſinceræ pituitæ, bilisue vomitus periculoſus eſt.

39 *Si vero viridis, aut liuidus*, aut niger eſt, quilibet horum colorum acciderit, vitioſus eſt.

40 Si vero omnes affatim in eodem appareant, mortis periculum valdè timendum eſt.

41 Ad ultima ventum eſſe teſtatur liuidus vomitus, præcipuè ſi malus in hoc odor eſt.

42 Siquidem fœtores in quouis vomitu mali ſunt.

DE SPVTO.

43 In pulmonis, coſtarumque doloribus oportet ut ſputum celeriter facileque ſcreetur; & cruor ſputo vehementer miſceatur.

Etc-

44 Etenim ſi multo poſt doloris initium aut cruentum,aut ruffum,aut non ſine multa tuſſi, nec adeo cõmixtum exſpuitur, vitioſum cenſetur.

45 Quippe cruentum ſi ſincerũ quoque fuerit, periculum ſubeſſe teſtatur; album verò viſcidum, & rotundum,inutile eſt.

46 Mali etiam morbi teſtimonium eſt, quod admodum viride, quodq; ſpumoſum eſt.

47 Id verò omni alio deterius eſt, quod ſit ſincerum, ut nigrum quoque videatur.

48 Neque tutum eſt ſputum, quod non expurgatur, nec proiicit ipſum pulmo, ſed ob nimiam plenitudinem feruet in gutture.

49 In omnibus morbis pulmonis deſtillatio, ſternutamentumque ſiue præfuerint ſiue ſuperuenerint, periculum oſtendunt: quanquam in cæteris morbis, vel periculoſiſſimis, utilitate carent.

50 Sputum cruẽtum cui paulum ſanguinis admixtum eſt, in morbi principio, inflammato pulmone proiectum ſecuritatem atq; auxilium pollicetur: quod verò ad ſeptimum uſq; diem longiori ſpacio tale apparet, non adeò tutum eſt.

51 Omne ſputum, quod dolorem nõ

miti-

mitigat, malum eſt. Nigrum, ut ſupra demonſtrauimus, peſſimum eſt, ſed longè ſaluberrimum eſt id quod dolorem placat.

DE SVPPVRATIONE.

52 Dolores in dictis ſedibus, quos neque ſputi purgatio, neque ſoluta aluus, neque ſanguinis miſſio, neque medicamentum, neque victus ratio, ſedare potuit, ſcire licet eos ad ſuppurationem tēdere.

53 Suppuratio erumpens, ſputo adhuc bilioſo apparente, ſiue bilis ſeorſum, ſiue una cum pure expuatur, admodum pernicioſa eſt, præſertim ſi à die morbi ſeptimo inceperit pus ab huiuſmodi ſputo procedere.

54 Itaque timendum eſt ei qui ſic expuit, ne decimaquarta die moriatur, niſi ſalutiferum aliquod indicium inter ea ſuperueniant.

55 Porrò bonæ ſpei ſigna ſunt, ſi æger benè ſuſtinet morbum, ſi facilè ſpirat, ſi dolor leuatus eſt, ſi ſine difficultate ſcreat, ſi corpus æqualiter molle, & calidum eſt, neque ſitis infeſtet: præterea urina, alui ſedimina, ſomni, ſudores, ut de ſingulis ſupra demonſtrauimus,

pro-

probè reſpondent, quorum ſi nullum deeſt, haudquaquam æger morietur.

56 Cõtra, ſi intolerabilis eſt morbus, ſi halitus magnus, & frequens eſt, neque mitigatus eſt dolor, vix ſputum redditur, ſitis vehementer cruciat, febris inæqualiter corpus afficit, ſi denique venter & latera vehementer calent, fronte, manibus, & pedibus frigore affectis, atq; urina, & alui excrementa; & ſomni, & ſudores, ex ſupra propoſitis notis periculum minantur, quidquid horum iam dicto ſputo ſuperuenerit, aut nono, aut undecimo die ægrum moriturum ſignificat, ita ut decimumquartum non queat attingere. Huiuſmodi coniectura letale ſputum conſequi oportet, quod videlicet ad decimumquartum diem ægrũ viuere non permittit. Ex prædictis itaque ſigna, tum bona, tum mala perpendere, ac ſubinde futura prædicere oportet.

57 Reliquæ autem vomicæ magna ex parte rumpuntur, ſed aliæ in die vigeſimo, aliæ trigeſimo, aliæ quadrageſimo, nonnullæ ad ſexageſimum uſq; perueniunt.

58 Proinde ſuppurationis initiũ obſeruare oportet; quod ab eo die putandũ eſt quo primũ quis aut febricitauit, aut in-

inhorruit, aut pro dolore grauitatem illius partis ſenſit, quam antea dolor infeſtabat. Nam talia in ſuppurationũ principio accidere ſolent. Ab hoc igitur tempore, uſque ad iam definita ſpacia, vomicarum eruptiones expectandæ ſunt.

59 An verò alteram duntaxat partem vomica occupet, ex his ferè notis perpendere licet. ſi alterum latus dolore cruciatur, & altero calidius eſt; atque ubi in partem ſanam aliquis decubuit, interrogatus, onerari eam, veluti ex pondere aliquo reſpondeat. quibus cognitis, in eo latere ſuppurationem eſſe conicies, cui grauitas incumbit.

60 Suppuratos omnes hoc pacto deprehendes. Si febris non dimittit, eaque interdiu leuior eſt, noctu increſcit, multus ſudor oritur, tuſſiendi cupiditas eſt, ſed nihil pene excreatur, oculi cauantur, malæ rubent, ungues in manibus curuãtur, digiti, maximeque ſummi calent, pedes tument, cibi faſtidium eſt, puſtulæ toto corpore naſcuntur.

61 Atque diuturnarum vomicarum hæ ſunt notæ, quibus haud dubia fides adhibenda eſt. Sed quæ breuiori ſpacio duraturæ ſunt, ex iiſdem notis depreh ẽduntur, atque ex his quoq; quæ in principio apparere ſolent, ſimul ſi ſpiritus

maiori cum difficultate trahitur.

62 Celeriorem, tardioremve eruptionem ita conijcies. Si protinus ab initio tuſſis fuit, & ſpiritus difficultas atq; ſputi excretio, vomica intra vigeſimum diē erumpet. Si verò non adeò vehemens fuerit dolor, cæteraq; illi ex proportione reſpondeant, ſerius ruptura ſequetur: quo tempore, & dolorem, & ſpirandi difficultatem minui atque ſputi ſcreatū increſcere, ante videlicet puris eruptionem, neceſſe eſt.

63 Cęterum à periculo tuti ſunt, quibus eodem die, quo eruptio facta eſt, febris conquieuit, deſieruntque urgere cibi faſtidium, & ſitis, aluus exigua quædam & figurata reddit, pus album, leue, ſimplici colore, & ſine pituita eſt, atque ſine dolore leui tuſſicula reiicitur. Hæ ſunt notæ perquam ſalubres, quæ celeriter liberant hominem: ab his ſecuritatem quoque pollicentur, quæ ad ipſas proximè accedunt. At certum periculum eſt, ſi febris non quieuit, aut poſt quietem repetit. Item ſi ſitis eſt, cibi faſtidium, ſi venter liquidus, ſi pus eſt liuidum, aut pallidum, ſi nihil niſi ſpumātem pituitam æger ſcreat. Itaque ſeruari non poſſunt, quibus omnia hæc accidunt. Quibus verò non omnia, alii quidem

dem moriuntur, alii verò poſt longa tē-porum interualla ſani euadunt. Ex omnibus autem iam propoſitis coniecturis reliquarum quoque affectionum ſigna conſiderare oportet.

DE ABSCESSIBVS.

64 Quibus ob laborantem pulmonē abſceſſus ſecundum aures oriuntur,& in partibus infernis ſuppurantur, ac fiſtulam efficiunt, iis ſecunda valetudo contingere ſolet.

65 In quibus huiuſmodi notas obſeruabis. Si febris non conquieſcit, neq; dolor mitigatur; ſi ſputum non pro ratione eiicitur; ſi aluus, neque bilioſa, neque liquida, neque ſincera excernit; ſi in urina admodum exigua, multa reſident, ac reliqua quoque omnia ſecuritatem polliceantur, eiuſmodi abſceſſus expectandi ſunt

66 Qui aliis quidem eueniunt in partibus infernis, ſi quodammodo inflammata fuerint præcordia: aliis verò in ſuperioribus. ſi præcordia neque tumore, neque dolore infeſtātur, ſed accedit pro tempore ſpiritus difficultas, quæ deinde ſine ulla euidenti occaſione quieſcit.

67 In vehementi periculoſaq; peri-

pneumonia, non inutiliter in cruribus naſcuntur abſceſſus: nec poteſt aliud quicquam melius accidere, præſertim ſi mutato ſputo ſic appareant. Siue enim tumor ſiue dolor ſentitur, ſputo cruento in pus iam conuerſo excretoque, tutiſſimum id indicium eſt. Nam & æger à periculo liberatur, & abſceſſus doloris expers celerrimè conquieſcit. At ſi neque ſputum probè excernitur, nihilque reſidet in urina, quod bonam ſpem fulcire videatur, ne ex eo articulo claudicet æger, vel plurima certè ſuſtineat negotia, periculum eſt.

68 Si verò ſubſederunt abſceſſus, ſed rurſus repetunt, non prodeunte ſputo, ac perſeuerante febre, grauis timor eſt, ne dilirium ſubeat æger, aut moriatur.

69 Sanè ex ſuppurationibus, quas pulmonum morbi concitarunt, ferè ſenes moriuntur: ex cæteris, iuniores.

70 Lumborum, inferiorumque partium dolores, quibus febris quoque accedit, ſi ad ſeptum tranſuerſum transeũt relictis inferioribus, admodum pernicioſi ſunt. animaduertenda tamen reliqua quoque indicia ſunt. ſi enim periculoſum aliquod ſignum acceſſerit, hominem à ſpe depouit. Quum uruntur ſuppurati, ſi pus fluxerit purum, candi-

dum,

dum, & ſine fœtore, ſeruantur ; ſi verò ſubcruentum cænoſumque, pereunt Si ad ſeptum tranſuerſum malum aſcenderit, nullo reliquorum ſignorum periculum oſtendent, futuræ ſuppurationis indubitata ſpes eſt.

EX VESICA NOTAE.

71 Veſica dura, dolens, graue periculum, letaleque comminatur: idque ſi continua quoque febris acceſſerit. nam veſicæ dolores, validam necandi vim obtinent, quo tempore aluus etiam nihil reddit, niſi dura quædam, ac ne ea quidem, niſi cogatur.

72 At verò urina purulenta procedēs, in qua reſidet album & leue, metum detrahit.

73 Quòd ſi ab huiuſmodi urina dolor leuatus non eſt, neque veſica mollior effecta eſt, neque febris conquieuit, laborantem per primos morbi circuitus moriturum, denunciandum eſt.

74 Id verò pueris à ſeptimo anno ad decimumquintum præcipuè accidere ſolet.

HIPPOCRATIS COI

PRAESAGIORVM

Liber Tertivs.

De Febribus.

1 FEbres, ſiue ſanus ab ipſis quis euadat, ſiue pereat, æquali dierum numero finiuntur.

2 Vt enim ſaluberrimæ febres, quæ videlicet tutiſſimis fulciuntur notis, die quarto, uel antea quieſcere ſolent, ita peſſimæ quæque.

3 Et quibus periculoſiſſima adſunt ſigna, die quarto, uel citiùs interficiunt.

4 Primus itaque earum inſultus ita finitur, alter in ſeptimum diem producitur, tertius in undecimum, quartus in decimumquartum, quintus in decimum ſepti-

ſeptimum, ſextus in vigeſimum. Igitur acceſſiones ipſę ex acutiſſimis morbis quatuor in viginti auctæ finiuntur.

5 Verùm huiuſcemodi ſuppuratio per dies integros nimirum fieri non poteſt; quippe quum nec annus, nec menſes ipſi integris numerentur diebus.

6 Deinde eadem ratione, atque additione, primus circuitus ad quatuor & triginta, alter ad quadraginta, tertius ad ad ſexagiuta dies perueniet.

7 Sed huiuſmodi morbos, qui longiori ſpacio finiri debent, ab initio perquam difficile eſt diſcernere, quòd ſimillima ſint eorum principia. Animadvertere tamen à prima die oportet, atque ſingulos dierum quaterniones obſeruare. Sic enim haud obſcurè ſcies, quò ſe conuerſurus ſit morbus.

8 Ac quartanæ quoque conditio hunc ſeruat ordinem.

9 Morbi autem tempore breuiſſimo finem attingentes faciliùs dignoſcuntur, vtpote qui maximis protinus ab initio diſtinguuntur differentiis. ſiquidem ad ſanitatem tendentes facilè ſpirant, non dolent, dormiunt noctu, ac reliqua quoque ſigna maximam eis ſecuritatem pollicentur.

10 Perituri verò difficulter ſpirant, de-

lirant, vigilant, cæteraq; id genus peſſima ſigna eis accidunt.

11 Vt igitur, his ſic ſe habentibus, morbos ad iudicium tendentes coniectura conſequi oportet, & ex tempore, & ex ſingulis additionibus, ita eadem quoque ratione in mulieribus morborum iudicia à partu numeranda ſunt.

12 Capitis in febrem vehemẽtes, perpetuique dolores, accedente letalium notarum aliqua, valde ſunt pernicioſi: ſi verò nullo tali ſigno apparente diem vigeſimum dolor exceſſerit, neque febris conquieſcat, ex naribus ſanguinis fluorem, aut in partibus inferioribus abſceſſum expectabimus. Similiter dolori etiã recenti ſanguinis profuſio ex naribus, aut ſuppuratio ſuperuenire ſolet, præcipuè ſi dolor, & tempora, & frontem infeſtauerit.

13 Maximè verò ſanguinis fluxio expectanda eſt in iuuenibus, qui quintum & trigeſimum annum nondum ſuperauerint: nam maioribus natu ſuppuratio ferè oritur.

14 Auris dolor acutus cum febre non intermittente vehementique graue periculum minatur: nam & mentem turbat, & hominem rapit. Quum igitur anceps ſit huius rei exitus, à primo

pro-

protinus die omnibus ſignis accuratè animum adhibere oportet.

15 Nam ex eo caſu iuniores quidem intra ſeptimum diem, ſeniores verò multo tardiùs moriuntur: quippe qui non æquè magnas febres experiuntur, neque adeo inſaniunt, proinde ſuſtinere poſſunt donec ſuppuretur affectus. Quòd ſi morbus in hac ætate revertatur, magna ex parte interficere ſolet. Sed iuniores, antea quam auris ſuppuretur, pereunt, niſi pus candidum, ab ea defluens, ſecuritatem polliceatur, præſertim ubi ſalutarium quoque ſignorum aliquod appareat.

16 Neque leuiter terreri debemus, ubi febricitanti fauces exulcerantur, cui ſi aliud quoque ex magnis, quæ ſupra declarauimus, acceſſerit, in periculo hominem verſari, denunciandum eſt.

DE ANGINA.

17 Angina periculoſiſſima eſt, celeriterque enecat, ſi neque in faucibus, neque in ceruice quicquam apparet, ſi dolor vehemens eſt, ſi vix ſpiritus trahitur: etenim eodem die iugilat, licet interdum uſque ad ſecundum, aut tertium, aut etiam quartum protrahatur.

18 Quæ verò in reliquis quidem nõ minore dolore afficit, in faucibus verò tumorem, ruboremque excitat, ſuperiori non minus periculoſa eſt, ſed longius ſpacium habebit, præcipuè ſi vehemens fuerit rubor.

19 Sed tum præcipuè malum prolongatur, quum non ſolùm fauces, ſed ceruicem quoque rubor occupat: maximè verò poteſt ab ea ſecunda valetudo contingere, ſi rubor ſimul, & ceruicem, & pectus comprehendat, neque ad interna revertatur eryſipelas.

20 Quum verò deletur eryſipelas, ſed non in decretoriis diebus, neque in exteriores convertitur tumor, neque pus ſcreat æger, ſed leuis, & à dolore immunis videtur, id aut mortem ſignificat, aut dolorem reuerſum.

21 Tutius eſt & tumorem & ruborem in externas maximè partes converti. ſi verò ad pulmonem converſus fiat, dementiam excitabit; quamquam nonnulli ſic affecti, magna parte ſuppurantur.

22 Gurgulio ſi cum rubore tumeſcit, ſine periculo præcidi non poteſt. etenim inflammatio, ſanguiniſque profuſio ei accedit: proinde ſatius eſt aliis quibuſdam auxilis uti, quibus extenuari poſſit. Quum verò pallidior efficitur, Vua nominari

minari ſolet. quòd ſi tum ima eius pars craſſa, & rotunda, ſumma verò tenuis videatur, intrepidè præcidi debet. Satius tamen fuerit, antea quàm manus adhibeatur, aluum vacuare, ſi tempus id ita permittat, ut interim ſuffocatio hominem non præoccupet.

23 Quibus febres, neque ſalutaribus totis apparentibus, neque in diebus decretoriis conquieſcunt, ii reverſionem timere debent.

24 In longa febre, ex qua tamen æger liberari poteſt, ſi neque ob inflammationem, neque ob aliam manifeſtam cauſam dolor infeſtat, aut tumidum, aut doloroſum in articulis abſceſſum expectare oportet, præcipuè in imis partibus. maximè verò in his ætatibus, quæ triginta annos non exceſſerunt, eiuſmodi abſceſſus naſci conſueuerunt, idque in tempore breviori.

25 Non tamen expectãdus eſt abſceſſus, donec vigeſimam diem febris præterierit, is natu maioribus rarò accidit, quamuis longo ſpatio duret febris.

26 Solet etiam continuis febribus abſceſſus ſupervenire: interpolata verò febris, eademque errabunda, in quartanam mutabitur, præcipuè ſi autumnus proximus eſt.

Atque

27 Atque ut abſceſſus oriuntur in his, qui triginta annis minores ſunt;ita quartana eos, qui trigeſimum annum, aut agũt,aut exceſſerunt, præcipuè corripit.

28 Igitur ſcire licet, abſceſſus hieme magis accidere, ſeriùs finiri, ſed non facilè reuerti.

DE VOMITIONE Spontanea.

29 Si cuipiam non letali febre caput dolet, aut ante oculos obſcura quædam obſeruantur, aut cordis dolor accidit, is bilem euomet. Si verò horruerit, & inferiores pręcordiorum partes frigore afficiantur, citiùs ad vomitionem properabit. quod ſi eo tempore quidpiã aut biberit, aut ederit, id quoque quàm celerrimè euomet.

30 Quibus itaque à primo protinus die dolor ſuperuenerit, iis quarto, & quinto die ingraueſcit, mox in ſeptimo liberantur. Sunt non pauci,qui in tertio die dolere incipiunt, quinto maximè moleſtantur, deinde nono,vel undecimo tuti euadunt. Sed quos dolor quinto diè vexare cœperit, & reliqua ex proportione reſpondeant, iis decimo quarto die finitur morbus.

Hæc

31 Hæc tum viris, tum mulieribus ſed in tertianis maximè, contingere ſolent, iunioribus verò cum in iis, tum præcipuè in continuis febribus, atque tertianis ſinceris.

32 Itaque quibus in huiuſcemodi febre caput dolet; oculi verò obſcuras illas imagines non vident, ſed caligatione hebetantur, aut ſplendentia quædam cernere ſe putant, ac præ cordis dolore in alterutra parte præcordia tenduntur, ac neque dolor infeſtat, neque inflammatio, iis pro vomitu ſanguis è naribus profluet, idque præcipuè iunioribus accidit: ſi verò trigeſimum annum, vel agunt, uel ſuperauerunt, vomitum potiùs quã ſanguinis fluorem expectabimus.

DE CONVVLSIONE.

33 Si pueris in acuta febre aluus nihil deiicit, neque ſomnus accedit, ſed terrentur, flent, color mutatur, ut modò pallidus, modò liuidus, aut ruber efficiatur, neruorum diſtentio timeri debet, utpote quæ pueros, qui ſeptimum annũ nondum exceſſerunt, quàm promptiſſimè inuadit. Grandiuſculos verò pueros, atque adultos, non adeo in febribus neruorum diſtentio præhendit, niſi vehementis

mentis admodum malitiæ ſignũ aliquod adfuerit, qualia videlicet in phreneticis videntur.

34 Ergo ex omnibus ſignis, ut de ſingulis morbis ſingula præſcripta ſunt, & morituros, & eos, qui ad bonam valetudinem redire poterunt, ſiue pueri ſint, ſiue natu maiores, ſic coniicere oportet.

35 Atque de acutis morbis, atque de his, qui ab eis naſcuntur, dixiſſe velim.

36 Cæterùm ſi rectè diſcernere volueris, & morituros, & eos, qui à periculo tuti ſunt, & quis morbus longo, quis breuiori ſpacio firmetur, diſce omnium ſignorum inter ſe collatorum vires, ut ſupra demonſtrauimus, accuratè iudicare, tum aliorum, tum præcipuè urinæ, ac ſputi, quum ſcilicet ſimul, & pus, & bilem æger ſcreat.

37 Item ſuperuenientium quoque morborum impetum, ac temporum anni conditionem accurate obſeruare oportet.

38 Poſtremò quod ad coniecturas reliquaque ſigna pertinet, haudquaquam uel ignorandum, uel negligendum eſt, quòd quouis anno, & quouis anni tempore mala ſigna timorem, utilia verò bonam ſpem denunciant.

39 Etenim in Lybia, & Delo, atque Scy-

Scythia propoſita iam ſigna vera eſſe comprobauimus .

40 Vnde ſcire licet, in iiſdem terris multo plura, quàm ſupra propoſuimus, illum facilè aſſequi poſſe, qui ea rectè,& judicare,& perpendere didicerit.

41 Sed nullius morbi hìc non deſcripti nomen deſiderandũ eſt . nam omnes qui in dictis temporum ſpaciis morbi finiuntur, iiſdem quoque indiciis diſcernuntur .

FINIS.

De

Anotome /

MARE MAGNUM.

BIBLIOTECA

Digitized by Google